

ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΙΑΝ

Ἔτος Πρώτον.—Ἐν Κωνστανπόλει τῇ 15 Δεκεμβρίου 1887.—Τεύχος Δέκατον Τρίτον

ΣΠΟΥΔΑΙΟΝ ΠΑΡΟΡΑΜΑ

Ἐν σελίδι 281 τοῦ προηγουμένου IB' τεύχους εἶχομεν δημοσιεύσει περὶ ἐπεισοδίου τινος ἀφορῶντος τὴν ἡμετέραν Διεύθυνσιν. Ἐν τῷ δημοσιεύματι τούτῳ ἐγένετο σπουδαϊώτατον τυπογραφικὸν λάθος, ἐν ἀγνοίᾳ τῶν ἐκδοτῶν, εἰς τὸ ἐπώνυμον ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΣ ἀντὶ νὰ στοιχειοθετηθῇ ΜΑΚΡΟΠΟΥΛΟΣ, δι' ὅπερ ἐσπεύσαμεν ἀθροεῖ ἕκκα τῇ ἀγγελίᾳ τοῦ λάθους καὶ ἐξεδώκαμεν ἑκτακτον φύλλον ἕνα προσκολληθῆ εἰς τὸ ἴδιον τεύχος, πρὸς ἰκανοποίησιν τοῦ φίλου ἡμῶν Κ. Ν. Μακροπούλου, εἰς τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα τεπώνυμον συνεφώνει τὸ δημοσιευθὲν (ἐκτὸς τοῦ ἐν τῷ μέσῳ στοιχείου Ν. καὶ τῆς κκοικίας) καὶ ὅστις ἀδίκως, ἕνεκα μιᾶς ἀπροσεξίας τοῦ στοιχειοθέτου, κακῶς ἐξήγησε τὸ πρῶγμα—Ἡ ἐναντίον τῆς ἐπιθυμίας μας αὕτη σύμπτωσης μᾶς ἠνάγκασεν οὐ μόνον εἰς τὴν ἐπίσπευσιν τῆς ἐκτάκτου ἐκείνης πρ ο σ θ ἡ κ η ς νὰ προβῶμεν, ἀλλὰ καὶ σήμερον ἐν τῇ πρώτῃ στήλῃ τοῦ ἀμέσως παρόντος τεύχους ν' ἀναφέρωμεν περὶ αὐτοῦ σαφέστερον, οὐχὶ βεβαίως πρὸς γνωστοποίησιν τῷ κοινῷ (οὐδὲν ἑνδιαφέροντι αὐτῷ), ἀλλὰ πρὸς διασάφησιν τοῦ παρορῆματος καὶ ἰκανοποίησιν τοῦ ρηθέντος φίλου ἡμῶν κ. Κ. Ν. Μακροπούλου, ὅστις οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει μετὰ τοῦ Κων. Μακροπούλου, τὸν ὁποῖον ἤδη ἐκ περιεργείας προσωπικῶς ἐγνώρισε, καὶ κατόπιν τῆς

ὁποίας ἠγωνίᾳς δὲν ἀμφισβῆλλομεν ὅτι ἐντελῶς εἶνε ἰκανοποιημένος.

Ἡ Διεύθυνσις

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ

Ο ΜΕΤΑΣΥ ΕΥΡΩΠΗΣ ΚΑΙ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

ΥΠΕΡΩΚΕΑΝΕΙΟΣ ΚΑΛΩΣ

Συνέχ. Ἰδε Τεύχος IB'.

Περὶ τὰς 2 1/2 ἡλ. τῆς πρώτης ἢ ἀκριβέστερα τοῦ κάλω μεταφέρεται εἰς τὴν ξηρὰν καὶ συνδέεται μετὰ τῆς ἑναερίου γραμμῆς. Κανονοβολισμοὶ χαιρετίζουσι τὴν ἐπιτυχίαν τῆς μεγάλης ταύτης ἐπιχειρήσεως.

Αὕτη ἡ ἠλεκτρικὴ σύγκοινωνία εἶχεν ἀποκαταστῆ τὴν 24ην Ἰουλίου μετὰ τὴν Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς. Τὴν 6ην Αὐγούστου ἀπεστάλη ἐξ Ἀμερικῆς εἰς Εὐρώπην τὸ ἐπόμενον τηλεγράφημα.

« Ἡ Εὐρώπη καὶ ἡ Ἀμερικὴ συνηνώθησαν διὰ τηλεγράφου. Δόξα τῷ ἐπουρανίῳ θεῷ καὶ εἰρήνη τοῖς ἐπὶ γῆν ἀνθρώποις.»

Τὸ τηλεγράφημα τοῦτο διεβιάσθη ἐντὸς 35 λεπτῶν.

Αὐθιμερὸν ὁ μὲν Κύρος Σιέλ ἀνεκοίνωσε τὸ μέγα συμβάν τῷ προέδρῳ τῆς δημοκρατίας, ἡ αὐτὴ δ' ἀγγελία ἀφικνεῖτο ἐν Γαλλίᾳ καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Αὐτοκράτωρ τῶν Γάλλων καὶ ἡ βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας παρευρίσκοντο εἰς Χερβούργον παριστάμενοι εἰς τὰ μεγάλα ναυτικὰ γυμνάσια.

Ὁ πρόεδρος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν καὶ ἡ βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας ἀντήλλαξαν τὰ ἐπόμενα τηλεγραφήματα.

Ἡ βασίλισσα συγχαίρει τῷ προέδρῳ ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ ἀποπερατώσει τῆς μεγάλης ταύτης διεθνούς ἐπιχειρήσεως, ὑπὲρ ἧς αὕτη μεγάλως ἐνδιεφέρετο. Πτέποιθεν δὲ ὅτι ὁ πρόεδρος συμμερίζεται τὴν πεποίθησιν ταύτην, ὅτι ὁ ἠλεκτρικὸς κάλω, ὁ νῦν συνδέωντὴν Μ. Βρετανίαν μετὰ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ἔσται εἰς πλεόν δεσμὸς μεταξὺ τῶν δύο ἐθνῶν, ὧν ἡ φιλία ἐδράζεται ἐπὶ κοινῶν συμφερόντων καὶ ἀμοιβαίας ἐκτιμῆσεως.

Ἡ βασίλισσα χαίρει μεγάλως συνεννοουμένη ἀμέσως μετὰ τοῦ προέδρου, δρᾷται δὲ καὶ πάλιν τῆς εὐκαιρίας ὅπως ἐκφράσῃ αὐτῷ τὰς διαπύρους αὐτῆς εὐχὰς ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν. (1)

Ὁ πρόεδρος τῇ βασιλίᾳ.

Πόλις Οὐασινγκτῶνος.

Τῇ Α. Μ. Βικτωρίᾳ, βασιλίᾳ τῆς Μ. Βρετανίας.

Ὁ πρόεδρος συγχαίρει ἐξ ἴσου ἀπὸ καρδίας τῇ Α. Μ. τῇ βασιλίᾳ ἐπὶ τῇ ἐπιτυχίᾳ τῆς

(1) Αἱ ἐν τῷ ἀγγλικῷ κειμένῳ ἑκατὸν λέξεις τοῦ τηλεγραφήματος τούτου διεβιάσθησαν ἐν διαστήματι 67 λεπτῶν.

μεγάλης διεθνούς ἐπιχειρήσεως, συντελεσθείτη ὑπὸ τῆς εὐφροσύνης, τῆς ἐπιστήμης καὶ ἀκαταβλήτου δραστηριότητος τῶν δύο χωρῶν. Οὗτός ἐστι θρίαμβος, τοσοῦτω μᾶλλον ἐνδοξός, ὅσω εἶναι ὠφελιμώτερος ἐκείνων, ὅς ποτε κατακτηταὶ ἤσαντο ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης.

Εἴτε, τῇ θεῷ σινάρσει, ὁ ὑπερωκεανίος τηλεγράφος εἶη ἐς αἰὲς δεσμὸς εἰρήνης καὶ φιλίας μεταξὺ τῶν δύο ἀδελφῶν ἐθνῶν! Εἴθε! Γένοιτο ὄργανον τῆς θεῆς Προνοίας πρὸς διάδοσιν τῆς θρησκείας, τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἐλευθερίας! Ἄρα πρὸς τοῦτο πάντα τὰ χριστιανικὰ ἔθνη δὲν ἴ' ἀνακηρύξωσιν ἀπὸ συμφώνου ὅτι ὁ ἠλεκτρικὸς τηλεγράφος ἔσται ἐς αἰὲς οὐδέτερος καὶ ἐκπληρῶν τὸν προορισμὸν αὐτοῦ ἐν μέσῳ αὐτῶν τῶν πολέμων δὲν ἴα σέβωνται ὡς ἱερὰν παρακαταθήκην;

Τὸ μέγα τοῦτο γεγονός ἐωρτάσθη μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις. Ὁ Κύρος Φιέλ, ὁ τοσοῦτω συντελέσας ὑπὲρ τῆς ἐπιτελέσεως τοῦ γιγαντιαίου ἔργου, ἔχθη ἐν θρίαμβῳ εἰς Νέαν Ὀρκην, συνοδευόμενος ὑπὸ πλείονων τῶν εἰκοσακισχιλίων ἀνθρώπων, ἐδηγησάντων αὐτὸν μετὰ πυρῶν καὶ λαμπάδων εἰς τὴν κατοικίαν του. Φωταγωγίαι δὲ καὶ λαμπαδηφορίαι καὶ κανονιστολισμοὶ ἐχαιρέτισαν ἐν πάσαις ταῖς πόλεσι τῆς Ἀμερικῆς τὸ μέγα γεγονός, ἐξ οὗ ὁ νέος κόσμος ἤλπιζε ν' ἀρυσθῇ ἀπείρους ὠφελείας.

Ἐν Ἀγγλίᾳ προπαρεσκευάζοντο ὅπως ἐορτάσωσιν ἐξ ἴσου πομπωδῶς τὴν ἐπιτυχίαν ἐπιχειρήσεως, ὑπὲρ ἧς τὸ μέγα ἔθνος τοσοῦτον ἐπεδείξατο ἐνδιαφέρον, ὅτε γεγονός σπουδαῖον ἐπῆλθεν ὅπως ἀναστῆλῃ τὴν ἡμέραν τοῦ βρετανικοῦ ἐνθουσιασμοῦ, τοῦτο δ' ἦν ἡ διακοπὴ τῆς διὰ τοῦ ὑπερωκεανίου τηλεγράφου συγκοινωνίας.

Ἦδη ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς ἰαρούσεως τοῦ ὑπερωκεανίου τηλεγράφου τὰ δια-

βιβαζόμενα σημεῖα ἤρξαντο παρουσιάζοντα ποιάνα ἀνωμαλίαν. Ἡ κατάστασις αὕτη ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ ἔβαινε ἐπὶ τὰ χεῖρω, οὕτως ὥστε τῇ 24 Αὐγούστου ὁ ἠλεκτρισμὸς ἔπαυσε τέλος διαβιβαζόμενος. Ἀνεκαλύφθη ὅτι ἡ τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρευστοῦ προξενούσα τυχαία τοῦ κάλω φθορὰ ἦν εἰς μεμακρυσμένην ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν δύο ὀχθῶν, ὅπερ κατέστρεφε πᾶσαν ἐλπίδα ἐπανορθώσεως.

Ἡ αἰτία τῆς ταχείας ταύτης διαβρώσεως ἀπεδόθη εἰς τὴν ἐλαττωματικὴν τοῦ κάλω κατασκευὴν. Ἐπὶ ὄντι ἡ ἀνάθεσις τῆς ἐργασίας ταύτης εἰς δύο μεμακρυσμένα ἐργοστάσια, ἐκτὸς πλείστων ἄλλων, πολὺ συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐν τῇ γενομένῃ κατασκευῇ ἔλλειψιν ἐνόητος, ἥτις ἐστὶν ὄρος ἀπαραίτητος τῆς ἐντελείας, ἵνα μελετηθῶσι πάντα τὰ εἰς τὸν ὑπερωκεανίον κάλων ἀναφερόμενα ζητήματα, συνέστη κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1860 ὑπὸ τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως ἐπιτροπὴ, ἀποτελουμένη ἐκ τῶν εἰδημονεστέρων ἐπιστημόνων, ἥτις μέχρι τοῦ 1865 ἐπήνεγκε σειρὰν τελειοποιήσεων ἐν τε τῇ κατασκευῇ τοῦ κάλω καὶ πάντα τὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ὄργανα, τελειοποιήσεων προοικονοζομένων βεβαίαν τὴν ἐπιτυχίαν νέας τινὸς ἀποπείρας.

Ὅτε μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τοῦ 1858 ἤρωτήθη ἄγγλος τις μηχανικὸς μετασχὼν τῶν δύο προηγουμένων ἀποπειρῶν τί θὰ ἔπραττον ἐν περιπτώσει νέας ἀποτυχίας:

— Ὁ ἀρξώμεθα καὶ πάλιν, ἀπεκρίνατο.

— Καὶ ἂν ἐκ νέου ἀποτύχητε;

— Ὁ ἀρξώμεθα καὶ πάλιν, προσέθηκε,

ὁ ἀρχώμεθα πάντοτε μέχρι τελείας ἐπιτυχίας.

Τὰ αἰσθήματα ταῦτα συνεμερίζοντο πάντες οἱ ἄγγλοι μηχανικοὶ, οἱ ὅπωςδῆποτε μετασχόντες τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης. Τὴν ἐμπιστοσύνην ταύτην ἔτρεφεν ἐπίσης ὁ πρω-

τουργὸς τοῦ θαυμασίου τούτου ἔργου Κύρος Φιέλ.

Τὴν φορὰν ταύτην ἀληθῶς, μεθ' ὀλην τὴν τοῦ δημοσίου ἀποθάρρυνσιν, πολλὰ σινεβάλλοντο πρὸς νέαν τινὰ ἀπόπειραν. Ἡ βαθμηδὸν αὐξουσα ἀνάγκη πρὸς ἀποκατάστασιν ταχείας μεταξὺ τῶν δύο κόσμων συγκοινωνίας, αἱ κατὰ τὴν ὀλιγοχρόνιον διάρκειαν τοῦ προγενεστέρου κάλω γενόμενα ἀξιολογοὶ εἰσπράξεις, τέλος αἱ ἐκ τῶν ἐπιγενομένων τελειοποιήσεων περὶ μελλούσης ἐπιτυχίας ἀναγεννηθεῖσαι ἐλπίδες, πάντα ταῦτα πρῶτον πολλοὺς τῶν ἀνδρῶν τοῦ πλοῦτος καὶ τῆς ἐπιστήμης ὅπως ἐπιχειρήσωσιν ἐκ τρίτου τὸ γιγαντιαῖον ἔργον. Οὕτω δὲν ἐβράδυναν νὰ εὐρεθῶσι καὶ αὐθις τὰ ἀπιτούμενα κεφάλαια τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως, ἐγγυωμένης δ' ἐτησίως ἐπιχορηγήσεως 500,000 φράγκων τὰς εἰσπράξεις τοῦ μέλλοντος ὑπερωκεανίου τηλεγράφου.

Εἶχον παρέλθει ἤδη ἕξ ἔτη ἀπὸ τῆς τελευταίας ἀποπείρας. Τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα εἶχε τελείως χρησιμοποιοθῆ. Ἰδίᾳ ἐπωφελήθησαν ἀπὸ τῆς γενομένης καταθέσεως ἄλλων ὑποβρυχίων τηλεγράφων, ὡς τοῦ ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσῃ καὶ τῷ Περσικῷ κόλπῳ καὶ τοῦ μεταξὺ Τουλῶνος καὶ Κορσικῆς. Ἦδη, ἵνα ἀποφύγῃ τὰς ἐκ τῆς ἐν πολλοῖς ἐργοστασίαις ἐνδεχομένους περὶ τὴν κατασκευὴν τοῦ κάλω ἀτελείας, ἐνεπιστεύσαντο τὴν κατασκευὴν ταύτην εἰς ἐν καὶ μόνον ἐργοστάσιον, ὅπερ ἀνέλαβεν αὐτὴν ὑπὸ τὸν εὐνοϊκώτατον ὄρον νὰ λαμβάνῃ εἰς πληρωμὴν μετοχὰς τῆς εταιρίας. Ἐπειδὴ δὲ ἐθεωρεῖτο αἰετοτε ἐπιβλαβὲς τὸ νὰ ἀναθέτωσι τὴν κατὰθεσιν τοῦ κάλω εἰς δύο ἢ πλείονα πλοῖα, ἐξεζήτηθη πλοῖον ἱκανῶς μέγα ὅπως περιλάβῃ τὸν φοβερὸν ὄγκον αὐτοῦ ὡς τοιοῦτον ἐν καὶ μόνον πλοῖον ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ, τὸ great-Eastern, τὸ ἀριστοῦργημα τοῦτο τοῦ

διατήριον Brunel, περί οὗ διελάθασμεν καὶ τὸ ἔργον μετὰ τινος πλοῦς εἶχεν ἤδη παραδόξως τελειοποιηθῆ.

Τὸ πλοῖον τοῦτο κατασκευασθὲν ἔπασσε ἐκτελεθῆ τοῖς μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Ὀκεανίας πλοῦς εἶναι τὸ μέγιστον ἐξ ἔσων ποτὲ ἐναυπηγήθησαν, ἔχων μῆκος μὲν 203 μέτρων, πλάτος 25 καὶ ὀνύακιν 2,600 ἵππων. Κατὰ τὴν ναυπηγήσιν αὐτοῦ ὁ διάσημος Brunel πολλάκις εἶπεν, ὡσεὶ προέβλεπε τὸ μέλλον, ὅτι εἶναι τὸ μόνον πλοῖον, ἔπερ θὰ ἠδύνατο νὰ καταθέσῃ τὸν ὑπερωκεάνιον κάλων. Καὶ ἀληθῶς θὰ ἴδωμεν αὐτὸ κλειδωνίζομενον θαυμασίως ἐν μέσῳ τῶν θειοτέρων τρικυμιῶν μὴδ' αἰθάνομενον μὴδ' αὐτῶς πᾶσι αὐτοῦ πεφορτωμένον ἀπίστευτον βῆρος.

Ἐπιτροπὴ σχηματισθεῖσα ἐκ τῶν δικαιοτέρων φυσικῶν καὶ μηχανικῶν τῆς Ἀγγλίας εἶχε μελετήσῃ ἀπὸ ἐνὸς ἔτους τὸν τύπον καθ' ὃν εἶδε νὰ κατασκευάσῃ τὸν νέον κάλων. Ὁ κάλως οὗτος ὡμοιάζει πρὸς ἐκεῖνον ὃν ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις εἶχεν ἀποδεχθῆ διὰ τὴν μεταξὺ Μασσαλίας καὶ Ἀλγερίου γραμμῆν. Διέφερε δὲ τοῦ κατὰ τὸ 1838 ὑπερωκεανίου κάλω κατὰ τὰς διαστάσεις, τὸ εἰδικὸν βῆρος καὶ τὸν ἐξωτερικὸν ἐπλισμόν. Ὁ ἀγωγός, ἀποτελούμενος, ὡς καὶ κατὰ τὸν πρῶτον, ἐξ 7 χαλκῶν συρμάτων εἶχε διάμετρον 0,0036 μ. ἀντὶ 0,0049 μ. τὸ δὲ βῆρος αὐτοῦ ἦν 7 χιλιόγρ. κατὰ χιλιόμ. ἀντὶ 26 χιλιόγραμμα, ἅτινα ἐξῆρξεν ὁ κάλως τοῦ 1858. Τὸ βῆρος τῆς ἀπομονωτικῆς οὐσίας ἦν 98 χιλιόμ. ἀντὶ 88. Διὰ τῆς καθ' ἔργον ταύτης αὐξήσεως ἠλπίζετο νὰ ἐπιτευχθῆ μείζων ἀπομόνωσις, πρὸς δὲ πλείω περὶ τὴν διακίβασιν τῶν τηλεγραφημάτων ταχύτης (4 λέξεις κατὰ λεπτόν.)

Ὁ ἐπλισμὸς ἐφείλκεσεν εἶπερ πᾶν ἄλλο τὴν προσοχὴν τῆς ἐπιτροπῆς. Ἐνησχολήθησαν πρὸ πάντων νὰ ἐλαττώσῃ τὸ εἰδικὸν αὐτοῦ βῆρος, διατηροῦντες τὴν στερεότητα.

Ἀντὶ τῶν 18 σιδηρῶν ἐλασμάτων, ἐξ ὧν ἀπετελεῖτο ὁ κατὰ τὸ 1857 ἐξωτερικὸς ἐπλισμὸς, μετεχειρίσθησαν ἤδη 40 σιδηρὰ σύρματα, ὧν ἕκαστον εἶχε διάμετρον 0,0025 μ. καὶ ἅτινα ἐκαλύπτοντο ὑπὸ στρώματος ἐκ καννάβης Μανίλλης προφυλάττους αὐτὰ ἀπὸ τῆς ὀξειδώσεως καὶ παρεχούσης μείζονα στερεότητα.

Ἡ ὅλη διάμετρος τοῦ κάλω ἦν 27 χιλιοστομέτρων. Τὸ βῆρος αὐτοῦ 982 χιλιόγραμμα κατὰ χιλιόμ. ἐν τῷ ἀέρι ἢ 390 ἐν τῷ ὕδατι.

Ἡ κατὰ τῆς διαρρήξεως ἀντίστασις 7860 χιλιόγρ. Τὸ ὅλον μῆκος 4760 χιλιόμετρα. Πλὴν τούτου κατασκευασθῆ ἕτερος παράκτιος κάλως, οὗτος ἢ διάμετρος ἦν 56 χιλιοστ., τὸ δὲ βῆρος 40,700 χιλιόγρ. κατὰ χιλιόμ. Τὸ μῆκος τοῦ τελευταίου τούτου ἦν 50 χιλ.

Ἡ ὅλη δαπάνη διὰ τὴν κατασκευὴν ἀμφοτέρων τούτων ἀνήλθεν εἰς 17,500,000 φράγκα, πλὴν μεγίστης ἀμοιβῆς ὑποσχεθείσης τοῖς ἐργολάβοις ἐν περιπτώσει ἐπιτυχίας.

Ἡ εἰκὼν 2 παρίστησι τὸν ὑπερωκεανίον κάλων ἐν φυσικῷ μεγέθει. Ἐν τῇ ὀριζοντίᾳ τομῇ ὁ ἀναγνώστης καθορᾷ ἐν μὲν τῷ κέντρῳ τὸν ἀγωγὸν περιβαλλόμενον ὑπὸ τεσσάρων ἀναλλασσόντων στρωμάτων ρουταπέρας καὶ μαστίχης, εἶτα ὑπὸ στρώματος ζούτης, νηματώδους φυτικῆς οὐσίας τῶν Ἰνδιῶν, ἐμπεπασμένης ὑπὸ διαλύσεως τοξικοῦ ἄλατος, προφυλάττοντος αὐτὴν τῆς ὀργανικῆς ἀποσυνθέσεως· ἐξῶθεν δὲ τὸν ἐξωτερικὸν ἐπλισμόν, ἀποτελούμενον ἐκ δέκα σιδηρῶν συρμάτων καὶ περιβεβλημένον ἐκ στρώματος καννάβης ὅπως μὴ προσβάλληται ὑπὸ τῆς ὀξειδώσεως.

(Ἀκολουθεῖ)

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

~~~~~

Ψυχολογία: ψευδομαρτυρία ἐν δικαστηρίοις. — Ψεύδη καὶ ἀλήθεια. — Ἰδιωτικαὶ ὑποβολαί. — Ἀναδρομικὸι παραλογισμοὶ παρὰ τῷ ὕμει. — Ἰδιωτικὰ παρατηρήσεις. — Καταθέσεις ἐξ ὑποβολῆς. — Ὁρκος τῶν ὑποβαλλομένων. — Δικαστικοὶ συμπερασμοί. — Ἱστορία ἐνὸς κλαπέτου ἐξ ὑποβολῆς.

Ἐάν ὑπὸ ψυχολογικῆν ἐποψίν ἐξετάσωμεν τὸ θνητὸν τοῦτο ὄν, τὸν ἄνθρωπον, θέλομεν ἰδεῖ ὅτι ὁμοιάζει πρὸς παράδοξον πράγματι μηχανισμόν, ἀενάως, κατὰ βούλησιν καὶ καθ' ὑποβολὴν ἐνίσταται κινούμενον. Εἰς ἐκ τῶν ἰατρῶν, ὁ κ. Μοτέ, ἀρτίως ἐτι, ἐφείλκε τὴν προτομήν τῆς ἱατρικῆς Ἀκαδημίας ἐπὶ τῶν ψευδομαρτυριῶν τῶν παιδῶν, τῶν λαμβανόντων χώραν ἐνὸς τῆς δικαιοσύνης. Ὁ παῖς τυγχάνει εὐπιστος, καθὼ δὲ τοιοῦτος, πιστεύει καὶ αὐτὸς ὅτι διηγείται, ἀπολύτως ὡσεὶ συνέθη, ἐνῶ τούναντιον εἶναι ἀποκύημα τῆς φαντασίας του, ἢ μᾶλλον ἰδιωτικῆ ὑποβολῆ. Παράμοιον τι εἶχε συμβεῖ ἐν τῇ δίκῃ τῆς Τίζα-Ἐσγάς(*)

Ἑβραϊκὰ τινες οἰκογένειαι κατηγοροῦντο ἐπὶ φόνῳ νεαρῆς κόρης, ἧς λαθόντες τὸ αἷμα, ἀνεμύζον ἐν τῷ τοῦ Πάσχα αὐτῶν ἀζύμῳ ἄρτω. Ὁ υἱὸς τοῦ σκευοφύλακος τῆς συναγωγῆς, ἐξετασθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀνακριτοῦ, ἀπεκρίνατο ὀλίγον σκερφέλις ὡς ἐξῆς.

— «Ναί, ὁ πατήρ μου εἶναι ὁ ἐνοχος· ἔλαθε τὴν κόρην ἐν τῇ συναγωγῇ καὶ τὴν ἔσφαξε» εἶδεν, εἶπε, διὰ τῆς ὀπῆς τοῦ κλειθροῦ καὶ παρέστη εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ φόνου.» «Ὁ πατήρ μου εἶναι ὁ ἐνοχος.» Τὸ παιδίον διὰ βεβαιῶν καὶ πάλιν ἐν ἄλλῃ ἀνακρίσει ὅτι

(*) Νὰ τὸ πιστεύσωμεν!

καὶ προηγουμένως εἶπε. Ματαίως ὁ πατήρ του ἐξορκίζει αὐτὸ ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ ὅπως εἴπη τὴν ἀλήθειαν.

Πλεῖστον ὅσα ὑπάρχουσι τοιαῦτα παραδείγματα, ἔνεκεν τῶν ὁποίων πόσοι καταδικάζονται μόνον καὶ μόνον διὰ μίαν ψευδομαρτυρίαν παιδός!

Ἄλλ' ὑπάρχουσιν ἐτι σπουδαιότερα. Καθὰ ὁ καθηγητὴς κ. Βερνάιμ μαρτυρεῖ, οὐχὶ μόνον οἱ παῖδες δύνανται ἐκ καλῆς πίστεως καὶ μὴ εἰλικρινείας νὰ ψευδομαρτυρήσωσιν, ἀλλὰ καὶ ἐφηβοὶ τινες, ὧν ἀνευ ἀμφισβολίας φάρεται τις πιστεῦσαι τοὺς λόγους. Καθὼ δὲ λίαν εἰλικρινεῖς, δύνανται ἀνακρινόμενοι ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ νὰ ὑποπέσωσι ἢ μᾶλλον νὰ πλάσωσιν ἐξ ὀπισθενεργοῦ παραλογισμοῦ, ὑποθέσεις ἀλλοίας ἐν τῷ ὑποβλητικῷ αὐτῶν ἐγκεφάλῳ, καὶ νὰ διαπιστώσωσιν αὐτὰς ὡσεὶ πράγματι ὑπῆρξαν. Σχηματιζόμενης τοιοῦτοτρόπως ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ αὐτῶν τῆς εἰκονικῆς εἰκόνας, λέγουσιν ὅτι πράγματι εἶδον αὐτὴν ἰδίως ὄμμασι, ἀδύνατον δὲ μετατρέψαι ταύτην. Παρουσιάζουσι λεπτομερείας, ἢ φαντασία τῶν ὑποβάλλει αὐτοῖς πάσας τὰς περιπετείας τοῦ ὑποτιθεμένου δράματος, ἐπαναλαμβάνουσι δὲ τὰ αὐτὰ πάντοτε. Ὑπομνηστικόντες τοῖς κατὰ τὸ φαινόμενον τούτοις παράφοροι ὅτι συκοφαντοῦσι τὸν κατηγορούμενον καὶ ὅτι καταστρέφουσιν αὐτοὺς μεταχειριζόμενοι ψεύδη, ἐπαναλαμβάνουσιν ἐν πάσῃ εἰλικρινείᾳ τὰ προηγουμένα καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰς λεπτομερείας. Τοιοῦτοτρόπως πλειστάκις πιστεύουσιν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην κακίαν, ἐνῶ πράγματι ἔχουσι πρὸ αὐτῶν ψευδομαρτυρίας ἐξ ὑποβολῆς. «Ὅπως ἀπορρογῆται τὰς συνεπειὰς τῶν ψευδομαρτυριῶν τούτων, λέγει ὁ κ. Βερνάιμ, δύναται ὁ ἀνακριτὴς νὰ ὑποβάλλῃ αὐτοῖς ἄλλ' ἀντ' ἄλλων· καὶ ἐάν πιστοποιῶνται καὶ αὐτὰ, τότε δὲν ὑπάρχει ἀμφισβολία ὅτι ἔχει πρὸ αὐτοῦ ψευδομαρτυρία ἀν-

θρωπον πάσχοντα ἐξ ὑποβολῆς.» Ὁ αὐτὸς κ. Βερνάιμ πολλοὺς τοιοῦτους ἐδοκίμασε· τῶν δὲ δοκιμασιῶν τούτων, παραθέτομεν τὴν ἐπιμένην ὡς ἔχουσιν πολλὴν σπουδαιότητα. (*)

«Ὁ Σ., ἡλικίας ἐτῶν, εἰσέρχεται ἐν τῷ καταστήματι τοῦ κ. Βερνάιμ, ἐνεκα ισχυιάδος. Ἐχει γονεῖς εὐποροῦντας· οὐδεμία δὲ νευρική ἀσθένεια ὑπάρχει ἐν τῇ οικογενείᾳ. Ἐχει κάλλιστα τὴν ὑγείαν, ποτὲ δὲ, δὲν ἤσθηνισε· ἀλλ' ἐν τούτοις εἶναι λίαν ὑπνωτικὸς καὶ εἰς ὑποβολὴν ὑποκείμενος ἐν καιρῷ τῆς ἐγρηγόρσεώς του. Τῇ 21 παρελθόντος μαρτίου, ὁ ἰατρός Σμιθ, καθηγητῆς ἐκ τῶν ἐγκρίτων ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Νανσύ, εἰσέρχεται ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ νοσοκομείου.

Ὁ κ. Βερνάιμ ἀποτεινόμενος ἠσυχῶς τῷ Σ... δεικνύων δ' αὐτῷ τὸν νεοελθόντα, λέγει.

«— Ἀναγνωρίζεις τὸν κύριον τούτον ὅστις σοὶ ἐξυλίσε χθὲς διὰ τῆς ράβδου του καὶ σοὶ ἀφῆρσεν ἐκ τοῦ θυλακίου τὰ χρήματά σου; Διηγῆθήτι μοι λοιπὸν τί συνέβη;

Ὁ Σ... ἀπήντησεν εὐθὺς.

Ναί, τὸν ἀναγνωρίζω· αὐτὸς χθὲς περὶ τὴν τρίτην ὥραν, καθ' ἣν διηρχόμην τὴν πλατείαν τῆς Ἀκαδημίας, ἐπετέθη αἰφνης κατ' ἐμοῦ, καὶ κτυπήσας με, ἀφῆρσεν ἐκ τοῦ θυλακίου τὰ χρήματά μου.

— Ὡ! Εἶσαι πολὺ βέβαιος; εἶπεν ὁ κ. Βερνάιμ.

— Εἶπον τὴν ἀλήθειαν.

— Λοιπὸν ἐξακολούθει, εἶπεν ὁ κ. Βερνάιμ· ἤξεύρεις ὅτι ἐπαναλαμβάνεις ὅ,τι σοὶ εἶπον;

— Οὐδαμῶς, Κύριε· εἶπον ἀπολύτως τὴν ἀλήθειαν.

— Ἀλλ' ὁ Κύριος οὗτος, εἶναι ὁ ἰατρός

(*) Περὶ ὀπισθενεργοῦ παρακλοισμοῦ ἀνευ ὑπνωτισμοῦ, καὶ περὶ ψευδομαρτυριῶν· ἴδε Ἐπιθεώρησιν τοῦ ὑπνωτισμοῦ ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ Βεριλόν.

Σμιθ· πῶς εἶναι δυνατόν νὰ πράξῃ αὐτὰ περὶ ὧν λέγεις;

— Ἄγνοῶ· καὶ ὅμως τὰ ἔπραξε.

— Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ λέγῃ τις πράγματα διὰ τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι βέβηκος; ἐὰν ἤρχετο ὁ ἀστυνόμος τί θὰ ἔλεγε; Εἶσαι τιμωτάτος· δὲν θὰ κατηγορήσῃς, πιστεύω, ἐν ἀθῶν.

— Θὰ εἰπῶ ὅ,τι συνέβη. Μ' ἐξύλισε διὰ τῆς ράβδου του καὶ μοὶ ἀφῆρσεν τὰ χρήματά μου.

— Πρόσεξον καλῶς· πιθανὸν τὰ λεγόμενά σου νὰ ἴναι ἀπλή τις ἰδέα, παράλογος.

— Θὰ ὀρκισθῶ.

— Ἀλλ' ἴσως ἀπατάσαι περὶ τῆς ἀτομικότητος τοῦ κυρίου; ἴσως παρομοιάξεις αὐτὸν μέ τινα ἄλλον;

— Οὐδαμῶς· πρόκειται περὶ τοῦ κυρίου τούτου, ὀρκίζομαι.

Παρ' αὐτοῖς ἐνῶ συνδιελέγοντο, εὐρίσκοντο τρία παιδιά ὧν τὸ μὲν, δεκατετραετής, εἶναι φυματώδες, οὐδέποτε δ' ὑπέφερε νευρικὰς παθήσεις· εὐφυὲς, ἔχον μνημονικὸν κάλλιστον, καὶ καλλίστης συμπεριφορᾶς. Ὁ κ. Βερνάιμ ἀποτεινόμενος πρὸς τὸ παιδίον τούτο, λέγει.

(Ἀκολουθεῖ).

ΟΙ ΕΛΕΦΑΝΤΕΣ ΣΟΦΟΙ

«Ὁ Ἐλέφας εἶναι εὐμέγεθες ζῷον ἐσθίον διὰ τῆς οὐρᾶς αὐτοῦ» κατὰ τὸν ὀρισμὸν, ὃν ἐποίησε πρὸς τὸν νεκρὸν αὐτοῦ μὲν ὁ κ. Κάρολος Μονσελέ. Τῷ ὄντι ὁ Ἐλέφας εἶναι ζῷον παράδοξον ὑπὸ πολλὰς ἐπιπτώσεις καὶ οὐχὶ μόνον «τρώγει διὰ τῆς οὐρᾶς του» ἀλλὰ καὶ εὐφυῆς ὑπερμέτρως ἀνεπτυγμένην περιέχει ἐν τῷ ὑπερβολικῷ αὐτοῦ ὄγκῳ, ἐπὶ πλέον δὲ, καίτοι τὸ εἶδος αὐτῶν ζῷον

ἐν ἀγρίῳ καταστάσει, κέκτηται μεγάλην πρὸς ἐξοικίωσιν ροπήν εἰς οὐδὲν ἄλλο εἶδος ζῶων κατὰ τὸν αὐτὸν βαθμὸν ἀπαντῶσαν. Μολονότι κέκτηται μεγίστην δύναμιν καὶ μέσα πρὸς ὑπεράσπισιν, ὑπακούει εἰς τὰς ἀταγὰς τοῦ ἀνθρώπου, τέλος δὲ, ὅπερ καὶ ἀπίστευτον ἐνεκα τοῦ μεγέθους αὐτοῦ, εἶναι πεπρωτισμένος ὑπὸ ἀληθῶν σχινοβατικῶν διαθέσεων.

Ὡς πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς εὐφυΐας καὶ τὴν ἐπιθυμίαν εἰς τὸ νὰ ἐκτελῇ διαφόρους ἀσκήσεις εὐστροφίας καὶ εὐθύτητος, ὁ ἐλέφας εἶναι προδικταθειμένος νὰ καταστῇ ζῷον σοφόν.

Πρέπει ἐν τισούτῳ νὰ ποιῶμεθα διάκρισιν τῶν δύο τῶν ἐλεφάντων γενῶν· τοῦ ἀφρικανικοῦ καὶ τοῦ ἀσιατικοῦ, διαφερόντων ἀλλήλων ὡς πρὸς χαρακτηριστικὰ λίαν διεστῶτα, ἄλλως τε ἀπλή ἐπίσκεψις εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς φυσικῆς ἱστορίας (1) ἐπιτρέπει εὐκόλον τὴν παραβολὴν, ἀμφοτέρων τῶν γενῶν ἀντιπροσωπευμένων.

Καὶ τὸ μὲν Ἀφρικανικὸν γένος ἀντιπροσωπεύεται ὑπὸ νέου ἐλεφάντος μὴ κτησαμένου εἰσέτι μέτριον ἀνάστημα, τὸ δ' ἕτερον, τὸ ἀσιατικόν, ὑπὸ ὑπερηφάνου ἐνήλικος ἐλεφάντος.

Ὁ ἀφρικανικὸς ἐλέφας διακρίνεται ἐκ τοῦ σχήματος τῆς κεφαλῆς, ἣτις εἶναι μᾶλλον κυκλοτερής, ἔχει τὸ μέτωπον ἐξωγκωμένον, ἐνῶ τὸ τοῦ ἐτέρου εἶναι σχεδὸν εὐθύ, τὰ δὲ ὦτα εἶναι κατὰ πολὺ μεγαλύτερα. Ταῦτα ἀρκούσιν, ἐν ἑκ πρώτης ὄψεως διακριθῆσι τὰ δύο γένη. Ἐκτὸς τούτου εἰς ἕκαστον τῶν ὀπισθίων ποδῶν ἔχει μόνον τρεῖς ὄνυχας· ἐνῶ ὁ ἕτερος ἔχει τέσσαρας, τὸ δὲ τρίγωνά του ἐπίσης εἶναι μᾶλλον φαίδιχρον, μᾶλλον βαθύ. Ἡ ὀδοντοφυΐα δὲν εἶναι ἡ αὐτὴ· ὁ ἀφρικανικὸς ἔχει μόνον ἀνὰ ἕνα τραπέζιτην εἰς ἕκαστην σιαγόνα, ἐνῶ ὁ ἀσιατικὸς ἔχει δύο, πρὸς δὲ τὸ ἀφρικανικὸν γένος ἔχει τοὺς χαυλιόδοντας ἀνεπτυγμένους τοῦ ἐτέρου. Σχεδὸν πάντες οἱ ἐν τῇ βιομηχανίᾳ ἐν χρήσει ἐλεφαντόδοντες προέρχονται ἐξ Ἀφρικῆς. Οἱ ἐν Κόγκῳ ἐμπορευόμενοι τὸν ἐλεφαντόδοντα, ἐπὶ παρα-

Πρόκειται περὶ τοῦ ἐν Ρουμανίᾳ Μουσείου ἐνταῦθα, διότι ὁ γράφων τῶν ἐκεῖσε ἐλεφάντων τὴν διάκρισιν ποιεῖ.

δείγματι, ἀγοράζουσιν ἐνίοτε παρὰ τῶν ἰθαγενῶν τραπέζιτας ἐλεφάντων 2 μέτρων πολλάκις δὲ καὶ 2, 50 μέτρων μήκος καὶ 50 ἢ 60 χιλιογράμμων βάρους, ἐνῶ οἱ τραπέζιται τοῦ Ἰνδικοῦ ἐλεφάντος, οὐδέποτε λαμβάνουσι τοιαύτας διαστάσεις.

Ὅτε ἀφρικανικὸς καὶ ὁ ἀσιατικὸς ἐλέφας ἔχουσιν ὑπὸ χαρακτηριστικὴν ἐποψιν κοινὰς ιδιότητας θάρρους καὶ ἀφοσιώσεως τῶν μὲν πρὸς τοὺς δὲ μεταξὺ ζῶων τῆς αὐτῆς ἀγέλης.

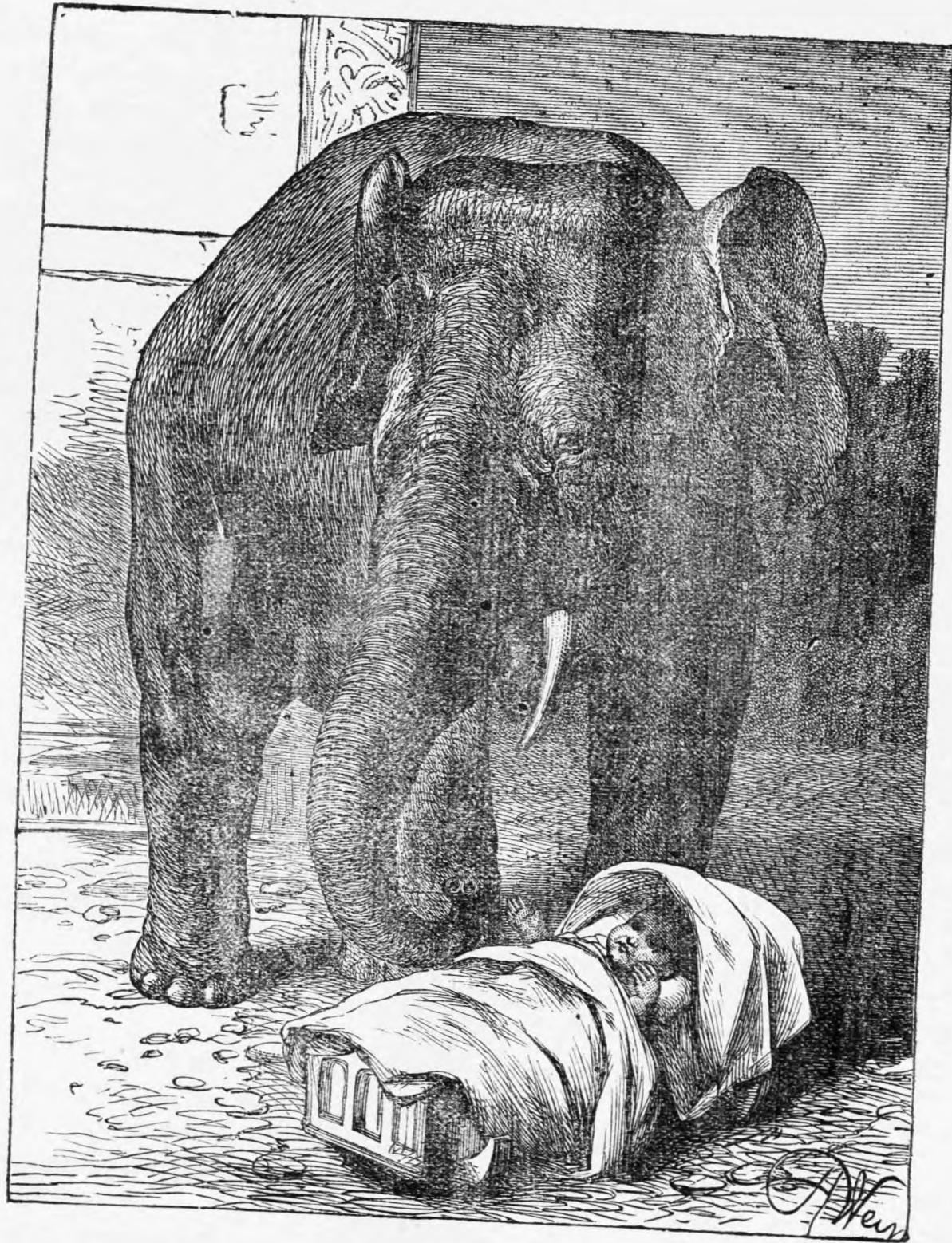
Ἀναφέρουσιν ὡς πρὸς τούτο πλείοθ' ὅσα συγκινητικὰ παραδείγματα· νέους μὴ θέλοντας νὰ ἐγκαταλείψωσι τὸ πτόμα τῆς μητρὸς των, γέροντας ἄρρενας ἐκτιθεμένους εἰς τὰς προσβολὰς τῶν κυνηγῶν, ὅπως ὑπερασπίσωσι σύντροφον πληγωμένον, καὶ προσπαθοῦντας νὰ ὑποστηρίξωσι καὶ παρασύρωσιν αὐτὸν μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ δάσει, τὴν μανιώδη ὁρμὴν, μεθ' ἧς καταδιώκουσι κινόν τινα ἐχθρόν, τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἐκδικήσεως δι' ἐπίθεσιν ἢ πληγὴν τινα κτλ.

Ἀλλ' ὁ ἀσιατικὸς ἐπιπροστίθησι τούτοις ἐτέρας ιδιότητας, ἃς δὲν κέκτηται ὁ συνάδελφός του ἀφρικανικὸς· μόνον ὁ τῆς Ἀσίας εἶναι οἰκτικὸς καὶ ταύτου μόνον τὰς ὑπηρεσίας δύναται τις νὰ χρησιμοποίησιν πρακτικῶς καὶ συνεχῶς, ἐνῶ ὁ τῆς Ἀφρικῆς δύναται μὲν νὰ δαμασθῇ, ἀλλ' οὐδέποτε ἀπαιτᾷ ιδιότητας εὐπειθείας καὶ ὑποταγῆς, ὡς ὁ πρῶτος, καὶ πρέπει πάντοτε νὰ φοβῆται τις ἀπὸ μέρους των ἐπανάστασιν ἢ φυγὴν.

Ἡ ἐξοικίωσις τοῦ Ἰνδικοῦ ἐλεφάντος εἶναι τούναντίον σχετικῶς εὐκόλος· ὅταν ἄγριός τις ἐλέφας ἐνεκα τῆς προδοσίας τῶν ἐξοικιωθέντων ὁμογενῶν του συλληθῇ ἐν τῇ παγίδι καὶ τὰ μελῆ του δεθῶσι δι' ἰσχυρῶν σχοινίων, ὅταν καταβληθῇ ὑπὸ τῶν κτυπημάτων καὶ διέλθῃ πολλὰς ἡμέρας ἐν ἀπολύτῳ διαίτη, τότε τὸ ταλαίπωρον ζῷον, θνησκον τῆς πείνης καὶ ἀπληπισμένον ἐκ τῆς ἐπιδρομῆς ταύτης τῶν δυστυχῶν, μετὰ τινὰς ἐξάψεις καταλαμβάνεται ὑπὸ βαθείας ἀπελπισίας, ἐὰν δὲ κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην τῷ προσφέρει τις τροφήν, τῷ ἠμιλλῇ μετὰ γλυκύτητος, φαίνεται παρηγορῶν αὐτὸν, ὁ

ελέφας έχει αρκετόν πνεῦμα ὥστε νὰ ἴδῃ ἐν αὐ-
τῷ φίλον, καὶ ὅτε οὗτος ἀφοῦ περιποιηθῆ καὶ
θρέψῃ αὐτὸν ἐπὶ ἑβδομάδα, λήθῃ τέλος τοῦς αἰ-
γυλῶτον κατακρατούντας αὐτὸν δεσμοῦς, ὁ

ελέφας τοιαύτην πρὸς αὐτὸν τρέφει εὐγνωμο-
σύνην, ὥστε τῷ ὑπόσχεται ἀφοσίωσιν καὶ εὐ-
πειθεῖαν ἀνευ ὀρίων, ἀναγνωρίζει αὐτὸν κύριον
καὶ ἐπιμελητήν.

ΕΛΕΦΑΣ ΠΕΡΙΠΟΙΟΥΜΕΝΟΣ ΕΚΘΕΤΟΝ

Τότε ἄρχεται «ἡ ἐκπαίδευσις τοῦ ἐλεφάντος»
τίθησιν αὐτὸν μεταξὺ δύο ἐτέρων συντρόφων,
αἵτινες θὰ ἦναι ἐκπαιδευτικὴ καὶ ὀφείλουσιν οὐχὶ
μόνον νὰ τῷ δειξῶσι τί ὀφείλει νὰ πράττῃ ἀλλ'
ἀκόμη καὶ νὰ τιμωρήσῃ καὶ συγκρατήσῃσιν
αὐτὸν ἐν περιπτώσει ἀπειθείας, τὸ τελευταῖον
δὲ τοῦτο ἐκτελοῦσι μετὰ τινος εὐχαριστήσεως,
ἐὰν κρίνῃ τις ἐκ τῆς ἐνεργείας μεθ' ἧς ἐπιβλά-
λουσι τῷ ταλαιπώρῳ αὐτῶν συντρόφῳ διὰ τῆς
προβοσκίδος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ κυρίως ἐπὶ τῆς
ρινός καὶ τῶν ὠτων πλήθος κτυπημάτων, ὧν
ἕκαστον δύναται νὰ φονεύσῃ βοῦν· ὅταν δὲ ἐπὶ
τέλους ὁ θηριοκόμος παρατηρεῖ τὴν διόρθωσιν
ἣν ὑφίσταται ὁ προστατευόμενος αὐτοῦ καὶ δι-
διδει πέρασ εἰς τὴν βόσκανον, οὗτος δὲν παρατη-
ρεῖ ἐν αὐτῷ συνόχορον, ἀλλ' ἐλευθερωτὴν, ἡ δὲ
εὐγνωμοσύνη του βραβεύεται ἀξάνουσα.

Ἐντὸς ἑβδομάδων τινῶν ὁ ἐλέφας οὗτος ζῶν
ἀπὸ πολλοῦ ἐν μέσῳ τῶν ἐξοικειωθέντων αὐτοῦ
συντρόφων φαίνεται πρὸς τὸ ἄλλοτε καταφύγιόν
του, τὰ δάση, καὶ τὴν ἀρχαίαν ἀγρίαν ζωὴν του,
ὑπακούει τῷ θηριοκόμῳ, ἐργάζεται, φέρει καὶ
σύρει φορτεῖα καὶ ἐκτελεῖ τέλος διάφορα πρά-
γματα κατὰ τὸ μέλλον ἢ ἦτον ὑπερφυσικῶς ἀ-
νεκλόγως τῆς ἰδίας εὐρυείας ἢ τῆς δοθείσης αὐ-
τῷ ἀνατροφῆς.

Τῷ 1881 εἶδομεν ἐν τῷ κήπῳ τῆς ἐγκλιμα-
τίσεως τὴν εὐθύτητα καὶ τὴν ἀγρίνοιαν μεθ'
ἧς οἱ ἐλεφάντες ἐξετέλουν τὰς διαταγὰς τῶν
ἐπιμελητῶν (θηριοκόμων) αὐτῶν. Οἱ ἐγκτα-
σπάντες ἐν τῷ καθιδρύματι τούτῳ ἐπιτάσσον
εἰς τοὺς ἐλεφάντας, οὓς εἶχον φέρει μεθ' ἑαυτῶν,
νὰ ἐκτελῶσι πολλὰ ἔργα καὶ γυμνάσια λίαν
περίεργα: ἐπὶ παραδείγματι διέτασσον αὐτοὺς
νὰ σύρῃσι τεμάχια ξύλων, νὰ μετακινῶσι λί-
θους, νὰ διασκορπίσωσι καὶ εἶτα πάλιν ν' ἀνά-
σχηματίσωσι στοιβάδας ξύλων καὶ ἄλλας ἀ-
σκήσεις ἀνεκλόγους.

Ἐπὶ ἐτέρων ἐποψίαν, ἡ ἐκπαίδευσις ἐλεφάντος
δυνατὸν νὰ διευθύνηται κατὰ τοιοῦτον τρόπον
ὥστε νὰ καταστή ἄξιος τοῦ τίτλου σοφοῦς ἢ
τοῦλάχιστον τοῦ σχολιογράφου.

Οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς ἀρῆσαν ἡμῖν πολλὰ
ἀνέκδοτα ἀφορῶντα τοὺς σοφοὺς ἐλεφάντας.

Οὕτω κατὰ Πλίνιον «ὁ ἐλέφας εἶναι τὸ μέλλ-
λον πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην εὐρυίαν πλησιάζον
ζῷον. Περικτηρεῖ, κατὰκρίνει καὶ ἐνθυμεῖται·
ἐννοεῖ τὴν διάλεκτον τοῦ ἀνθρώπου, συνεννοεῖται
μετὰ τῶν ἐμῶν του καὶ δεικνύει ἰδιαιτέρων
κλίσιν διὰ τὰς ὀραίας τέχνας καὶ τὰ γράμ-
ματα.»

Ὁ Ἀδριανὸς ἀναφέρει ὅτι εἶδεν ἐλεφάντα ἔ-
χοντα δύο κύματα εἰς τοὺς ἐμπροσθίους αὐτοῦ
πόδας καὶ τὶ ἴσον εἰς τὴν προβοσκίδα μεθ' οὗ
ἔκρουε ἐμμέτρως καὶ ἀλληλοδιαδόχως τὰ δύο
πρῶτα, οὕτω δὲ ἐχόρευεν ἀγέλη ὀλόκληρος νέων
ἐλεφάντων. Ἐπὶ πλέον, κατὰ Βυρδόν, «ὁ ἐλέφας
εἶναι περιπαθεὶς λάτρης τῆς μουσικῆς καὶ κιν-
θάνει εὐκόλως νὰ κινήται εὐρύθμως καὶ μέλιστα
νὰ συννεοῖ φθόγγους τινὰς εἰς τὸν ἦχον τῶν
τυμπάνων καὶ σαλπύγγων».

ΙΩΑΝΝΗΣ ΦΟΝΤΑΝΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ

ΛΙΛΛΙ

Χάριν τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν μετα-
φέρωμεν ὧδε τὸ ἱστορικὸν τοῦτο ἐπεισό-
διον ἐνὸς τῶν σπουδαιοτέρων ἀρχιτεκτό-
νων τῆς ἐν Ρώμῃ ἐκκλησίας τοῦ Ἁγ.
Πέτρου, τοῦ Ἰωάννου Φοντάνου, ἀκμά-
σαντος περὶ τὰ 1540—1614.

I.

Ἐσπέραν τινα τῆς ἀνοίξεως τοῦ 1586,
τὸν Πάπαν Σίξτον τὸν Ε'. ἐργαζόμενον ἐν τῷ
ἰδιαιτέρῳ αὐτοῦ σπουδαστηρίῳ, διατάραξε
θόρυβος φωνῶν ἀπειλητικῶν, καὶ κλαγγῆς
ἔπλων.

Ἐπηρέτης εἰσελθὼν πάραυτα τεταραγμέ-
νως.

— Ἅγιε Πάτερ, εἶπεν ὁ κόμης Σαλεμπίνης καὶ ὁ ἀρχιτέκτων Φοντάνας, συναντήσαντες ἐν τῇ στοᾷ, μετὰ ζωηρᾶν συζήτησιν, ἔσυρον τὰ ξίφη των πρὸς ἀναστολήν δὲ τῆς

πάλης πύλης, ἐδῆρσε νὰ ἐπεμβῶσι αἱ φύλακες.

— Πῶς! ἐκράχασεν ὁ Σίξτος· τολμῶσιν ἐπὶ τῆς βασιλείας μου νὰ ρυπαίνωσι τὸ πον-

ΦΟΝΤΑΝΑΣ Ο ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ ΚΑΙ Η ΜΝΗΣΙΗ ΤΟΥ ΑΝΤΩΝΙΑ.

τιρικόν παλάτιον διὰ μονομαχιῶν καὶ δολοφονίας! . . . Τιμωρηθήσονται αἱ ἐνοχοὶ εἰσαξὼν αὐτούς.

— Οἱ δύο ἀντίπαλοι εἰσῆλθον, τῇ συνοδίᾳ ἐνὸς ἀξιωματικοῦ· ὁ Φοντάνας ἔφερε τὸν βραχιόνα ἐγκρασίως.

— Ἄφρονες! εἶπεν ὁ πάπας σοβαρᾷ τῇ φωνῇ· ἐβεβηλώσατε τὸ παλάτιόν μου, καὶ

ὡς ἐκ τούτου ἀξίξετε τὸν θάνατον . . . Τίς ἡ αἰτία τῆς φιλονικίας σας; Ἴδωμεν, κόμη Σαλεμπίνη.

— Διηρχόμεν τὴν στοᾶν, ἀπήντησεν ὁ κόμης ἀταράχως, ὅτε τοῦ ἀθλίου τούτου ἐπιτεθέντος κατ' ἐμοῦ δι' ὕβρεων καὶ προπηλακισμῶν ἕνεκα μηδαμινοῦ πράγματος, ἤγκασθην νὰ σύρω τὸ ξίφος.

— Ἐνεκεν μηδαμινοῦ πράγματος! ἐκράχασεν ὁ νεαρὸς ἀρχιτέκτων καὶ κατὰ ποίους καιροὺς ἀναφέρεται ὅτι ἡ ἀπαγωγή καὶ ὁ φόνος εἰσὶ πράγματα μηδαμινά;

— Ἐξακολουθήσατε, κύριε Φοντάνα, ὑπέλαθεν ὁ ἅγ. Πατὴρ μετὰ προσπειποιημένου γαληνιαίου ὕφους.

— Περιδιαβάξων χθές ἑσπέρας μετὰ τῆς μνηστῆς μου παρὰ τὴν πλατείαν τῆς πυρκαμίδος, προσεβλήθην ὑπὸ τριῶν ἀγνώστων ζητησάντων τὴν ἀπαγωγὴν τῆς συντρόφου μου ἀντεστάθην φυσικῶ τῷ λόγῳ καὶ ἐδεξάμην ἐν τραῦμα διὰ ξίφους ἐπὶ τοῦ βραχίονος· παρὰ τῶν διαβατῶν προσελθόντων ἐπὶ τῷ θορύβῳ, συνελήφθη ὁ ἕτερος τῶν ἀθλίων ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ὁποῖου ἀνεγνώρισα τὸν ὑπηρέτην τοῦ κόμητος Σαλεμπίνη. Ἐλθὼν σήμερον ὅπως ζητήσω παρ' Ἰγῶν ἱκανοποίησιν, συνήντησα αὐτὸν τοῦτον τὸν κόμητα ὃς περιφρονητικῶς μοὶ προσέβλεψε. Τὰ ἐπίλοιπα εἰσὶ γνωστὰ τῇ ὑμετέρᾳ Ἁγιότητι.

— Προσβαλόντες, οὕτως ἐν ἀναξίως, τὴν δημοσίαν ἠθικὴν, κόμη, πρέπει νὰ καταδικασθῆτε εἰς θάνατον. Εἴσθε ὑπὸ κράτησιν ἐξέλθετε αὐτοστιγμεί.

Ὁ κόμης, κεκλιμένην τὴν κεφαλὴν ἔχων, καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ δύο στρατιωτῶν, ἐξῆλθεν. Εἶτα δὲ ὁ Ἅγ. Πατὴρ στραφεὶς πρὸς τὸν Φοντάναν ἱστάμενον καὶ προσμένοντα, εἶπεν αὐτῷ.

— Νεανία, ἔπταισας σπουδαίως πρὸ τῆς ποντιρικῆς δικαιοσύνης· ἀπονεμηθήσεται σοὶ χάρις ἐπὶ μιᾷ μόνον συμφωνίᾳ. Δέον νὰ ἐκτελέσης ἔργον ἀντάξιον τῆς τέχνης σου, πρὸς λήθην τοῦ πταίσματος τούτου καὶ ἀποθανάτησιν τοῦ ὀνόματός σου . . .

— Εἶπατέ μοι, Ἅγιε Πάτερ, τί δέον νὰ πράξω! ἀπήντησεν ὁ καλλιτέχνης μετ' ἐνθουσιασμοῦ· πέποιθα ὅτι δυνηθήσομαι νὰ διεκπεραιώσω πᾶν ἔργον ἀποδλέπον τὴν ἀρχιτεκτονικὴν.

— Εἶσαι λίαν τολμηρὸς νεανία· ὑπέλαθεν ὁ Σίξτος. Γνωρίζεις τὸν θελίσκον τὸν κοσμοῦντα πάλαι ποτε τὸ ἱπποδρόμιον Νέρωνος, καὶ ἀνακομισθέντα ἐξ Αἰγύπτου ὑπὸ τοῦ Καλιγούλα;

— Ναί. Πρὸ μικροῦ ἔτι, ἐνῶ ἦτο κεχωσμένος ἐν βορβόρῳ, ἱσπεδῶσα αὐτὸν, ὅπως τὸν καταμετρήσω. Ζυγίζει κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον δεκκασιχίλιους στατήρας.

— Πιστεύεις ὅτι δύναται τις ἀνεγείρων αὐτὸν νὰ τὸν μετσκοπίσῃ;

— Ἴσως, ἀπήντησεν ὁ νεανίας ἐπ' ὀλίγον σκερθεῖς.

— Λοιπὸν, ὑπέλαθεν ὁ Σίξτος· ὑπαγε καὶ σκέψου καλῶς· ἀνεγείρον τὸν θελίσκον καὶ μετσκομίτον αὐτὸν ἐπὶ τῆς μεγάλης πλατείας πρὸ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγ. Πέτρου, στήνων αὐτὸν ἐπὶ κρηπίδος 24 ποδῶν ὕψους. Ἐὰν μὲν δυνηθεῖς νὰ ἐκτελέσης τούτο, συγχωρήσω σοὶ τὸ ἔγκλημα σου, ἐπὶ πλέον δὲ. θέλω σὲ ἀμείψαι διὰ τρόπον ἀνταξίου τῆς ἱκανότητός σου· ἐν ἐναντίᾳ ὅμως περιπτώσει, ἀπώλεσο.

— Ἡ ὑμετέρᾳ Ἁγιότητι, θέλει μοὶ παραχωρήσει τὰ διὰ τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην ἀναγκαιοῦντα μέσα; ἠρώτησεν ὁ Φοντάνας.

— Οὐδὲν σοὶ ἀπολείψει.

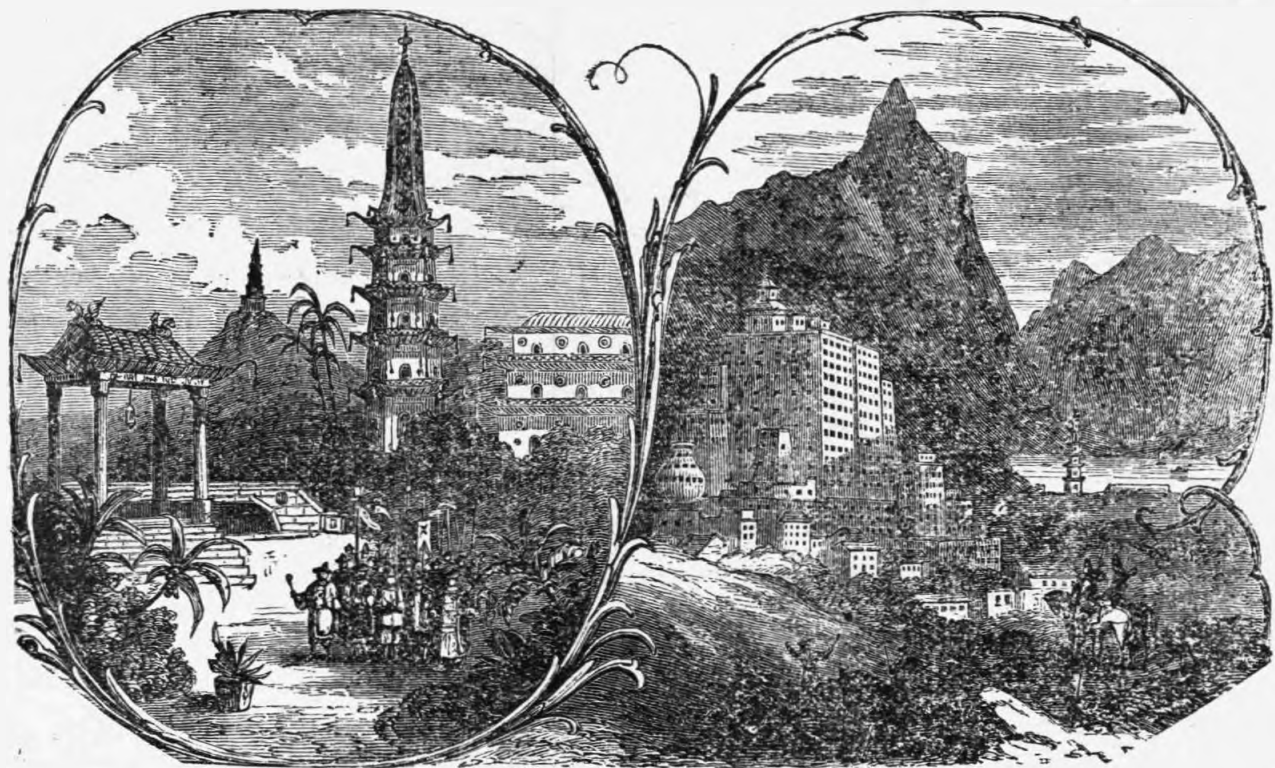
— Ἀπολεσθήσομαι, ἢ ἀνεγερῶ τὸν θελίσκον! ἀνέκραξεν μετ' ἐνθουσιασμοῦ ὁ ἀρχιτέκτων. Σὰς ἐννοῶ, Ἅγιε Πάτερ· δὲν δύνασθε μὲν νὰ μοὶ ἀπονέμητε χάριν, ἕνεκα τῆς δικαίας ὀργῆς σας, ἀλλὰ μὲ τιμωρεῖτε διὰ τρόπον ἀνταξίου τῆς καλοκάγαθου καὶ μεγαλοδούλου Ἰγῶν ψυχῆς, ἐπιτρέποντές μοι, τοῦθ' ὅπερ ἐλπίζω, ν' ἀποθανάτησω τ' ὄνομά μου.

Ὁ ἀρχιτέκτων ἔκυψεν ὅπως ἀσπασθῆ τὸ σάνδαλον τοῦ κληρονόμου τοῦ Ἁγίου Πέτρου· καὶ ἀπεμακρύνθη.

II.

Ἡμέρας τινὰς ἀργότερον τὸ ἀρχαῖον ἱπ-

ποδορμίον Νέρωνος κατείγετο υπό ευκρίθμων έργατων. Ὁ πελώριος θελίσκος ἔκειτο ἐτι ἐν τῇ αὐτῇ καὶ ἄλλοτε θέσει, περιβεβλημένος ἤδη σιδηραῖς στεφάναις, βάρους τεσσαράκοντα σχεδὸν χιλιάδων. Ἡ ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Ἁγίου Πέτρου ἄγουσα ὁδὸς ἦτο πεπληρωμένη ὀγκωδῶν κιλινδρῶν· ἐκ δὲ τῶν διαφρακτόνων αὐτὴν πηγμάτων, ἢ πλατεῖα αὕτη ἐλάμβανεν ὄψιν δάσους· ἐν ἐνὶ λόγῳ πανταχοῦ δὲν ὑπῆρχεν ἄλλο τι εἰμὴ ἀντηρίδες, δοκοὶ τετραπλευροί, συνοχεῖς, βαρύουλοκοι μηχαναὶ καὶ τὰ τιαυτὰ ἀπειράριθμοι.

Ὁ θελίσκος ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ Νέρωνος.

καίνη, ἔπως ἀγάγῃσι τούτον παρὰ τὴν κρηπίδα του.

Ἐπὶ τέλους ἡ μεγάλη ἡμέρα ἤγγικε Ἄμα τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου αἱ στέγαι καὶ τὰ περάθουρα τῶν πέριξ τῆς πλατείας οἰκοδομῶν, ἐπληρώθησαν θεατῶν· τριακόσιοι δὲ μόνον ἠδυνήθησαν νὰ εὔρωσι θέσιν ἐν τοῖς διὰ τοὺς εὐγενεῖς κατασκευασθεῖσι παραπήγμασιν. Οἱ ἐργάται περιέμενον τὸ σύνθημα, οἱ ἵπποι ἐξεύχθησαν, ἀπειράριθμοι δὲ κάλοι ἐκύκλουν τὸν θελίσκον.

ὁ ὡσαύτως ἦσαν καὶ αἱ ἐκ ξύλων, σιδήρου, κάλων, ἀλύσεων, περροτωμένοι ἀμαξῆαι.

Μέσω ὄλου τοῦ πατάγου τούτου, εἰς μόνος ἀνὴρ, ἐν τινὰ μετὰ σεβασμοῦ οἱ ἐργάται ἐχαιρέτων, κρατῶν χαρτοφυλάκιον, ἠκολούθει ἐν σιωπῇ καὶ προσεκτικώτατα τὴν προόδον τῶν ἐργασιῶν· ὁ ἀνὴρ οὗτος ἦν ὁ Φοντάνας.

Πολλὰ εἶχον καταρρεύσει ἐβδομάδες· ἡ δὲ διὰ τὴν μετὰκείμεν τῷ θελίσκου προσδιορισθεῖσα ἡμέρα προτήγγιζε. Μόνον ἄνδρες οὐχὶ ἐλάσσων τῶν ὀκτακοσίων καὶ ἐβδομηκοντὰς ἵππων ἀπηρτοῦντο ἐν τῇ στιγμῇ ἐ-

βαθυτάτη σιγῇ ἐπεκράτει ἐν τῷ πλήθει, οὕτως τὰ βλέμματα λυπηρῶς ἐστρέφοντο εἰς γωνίαν τινὰ τῆς πλατείας ἐν ἣ ὑψούτο ἐν ἰκρίωμα, πλησίον τοῦ ὁποῖου ἴστατο ὁ δήμιος, κρατῶν πέλεκυν ἀπαστρέπτοντα.

Ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἐκεῖ παρατεταγμένων στρατιωτῶν, διεδήλωσεν ὅτι ἡ Αὐτοῦ Ἁγιότης διατάσσει εἰς πάντας ἔπως τηρήσωσι ὀρησκευτικωτάτην σιγὴν, ἅμα τῇ ἀντηγήσει τοῦ κώδωνος τοῦ Καπιτωλίου.

(Ἀκολουθεῖ).

ΜΗ ΥΠΕΡΒΑΛΛΟΝΤΑ ΖΗΛΟΝ

Φίλος μου τις, εἶχε τὰς ἰδιοτροπίας του καὶ αὐτὸς, καθὼς πλείστοι κατὰ πολλὰ ἄλλα ἐξαιρετοὶ ἄνθρωποι. Ἡ συνήθης αὐτοῦ μονομανία—πρᾶγμα ἄλλως τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ καὶ ὡς ἀρετὴ—ἦν νὰ μετέσχεται, ἐσάκις ὠμίλει λακωνισμόν τινι σωκρατικώτατον νὰ ἐκπράξῃ τὰς ἰδέας του διὰ λόγων ὅσον τὸ δυνατόν βραχυτέρων. Οὕτως ἔπραττεν ὁ Τάκιτος, οὕτως ἠθέλει νὰ πράττῃ καὶ ὁ φίλος μου, τὸν ὁποῖον δότε νὰ ὀνομάσω Ξ.

Εἶχεν ἀποβάλλει πιστότατόν τινά καὶ κάλλιστον ὑπηρετήν χωρικόν, διότι ὁ ταλαίπωρος παῖς ἐν τῇ ἀφελείᾳ του, καὶ ὅπως εὐχαιριστῆ κατὰ πάντα τὸν κύριόν του, τὸν ἠρώτα περὶ πάντων λεπτομερῶς, πρὶν ἢ προβῇ εἰς ἐκτέλεσιν τῶν προσταγμάτων του.

Παραδείγματος χάριν ὁ Ξ. τὸν ἔλεγε·—
Φέρε μου, Μανώλη τὸ φόρεμά μου.

—Τὸ καινούργιόν σου φόρεμα, ἀφέντη, ἢ τὸ παλαιόν; ἢ τὸ ἄλλο, ὅπου τὸ ἔχεις μισότριβο;

Τὴν βοδινὴν μπριζόλα ὅπου εἶπες νὰ σοῦ ψήσω, εἰς τὴν σγᾶρα τὴν θέλεις, ἢ τιγχνιτῆ; Θέλεις νὰ τῆς βάλω καὶ παξιμαδάκι, ἢ μὲ τὰ κρεμμυδάκια τὴν ἀγαπᾶς καλλίτερα;

Καὶ ὁ φίλος μου ἠγανάκτει, ἔφθειρε τὴν γολθὴν του, ὅτι ἠναγκάζετο εἰς ὅλας τὰς λεπτομερεῖς ταύτας ἐρωτήσεις ν' ἀποκρίνηται. Ἐν συντόμῳ βαρυνθεῖς, ἀπέβαλε τὸν Μανώλην.

Ὁ Κώστας παρουσιάσθη τὴν ἰδίαν ἡμέραν ἐφωδιασμένος ὑπὸ πολλῶν καὶ μεγάλων συστάσεων.

—Ἄκουσε νὰ σὲ εἰπῶ.—πῶς σὲ λέν;—
Κώσστα τὸν εἶπε. Ὁ λόγος εἶνε ἀσῆμι, ἢ σιωπῆ ἔμῳς εἶναι μάλαγμα. Προτιμῶ τὸ μά-

λαγμα παρὰ τὸ ἀσῆμι, καὶ τὴν σιωπὴν παρὰ τὸν λόγον.

Ὁ Κώστας ἤκουσε τὸ προοίμιον τούτου, ἀλλ' οὐδὲν ἐννοήσας, ἴστατο σιωπῶν ἐν τῇ ἀπορίᾳ του.

—Μ' ἐκατάλαβες; τὸν εἶπεν ὁ Ξ.

—Ἐπάνω, κάτω, κατάλαβα, ἀπεκρίθη ὁ Κώστας· ἀλλὰ νὰ μ' ἔκαμνε τὴν χάριν ὁ ἀφέντης νὰ μοῦ ἐξηγοῦσε τὴν ἰδέαν του καὶ μὲ κανένα παράδειγμα, θὰ ἦταν καλλίτερα.

—Ἴδού τί εἶναι, ὑπέλαβεν ὁ Ξ. θέλω τὸν ὑπηρετήν νὰ μὲ ἐνοῆ μόνις προφέροντα μισὸν τὸν λόγον. Π. χ. ἔταν σὲ εἰπῶ τὸ πρῶτον «Κῶστα, θὰ ξυρισθῶ» ἀμέσως πρέπει νὰ καταλαμβάνης, ὅτι διὰ νὰ ξυρισθῇ ἕνας ἄνθρωπος, χρειάζεται νὰ ἔχη νερὸν ζεστόν, τὸ σαποῦνι, τὰ ξυράφια ἀκονισμένα καὶ καθαρά, τὸ δερμάτι τοῦ ξυραφιοῦ, ἕνα προσόψι, καὶ ὀλίγη ποῦδρα, διότι αὕτη δροσίζει τὸ πρόσωπον ὅπως ὀήποτε.

—Εἰς τοὺς δρισμούς σας· θὰ κυττάζω νὰ τὸ προβλέπω, ὅτι καὶ ἂν ἦνε.

—Ἡθέλησα νὰ σὲ εἰπῶ τὸ ξύρισμα, τάχα διὰ νὰ σὲ δώσω νὰ καταλάβης ἀπ' αὐτὸ καὶ διὰ πᾶν ἄλλο τῆς ὑπηρεσίας μου. Ὁ μισθός σου θὰ ἦνε καλὸς, ἀλλὰ θέλω νὰ μὲ μαντεύης. Ξεύρεις τί θὰ πῆ νὰ μὲ μαντεύης;

—Μάλιστα.

—Αὐτὸ λοιπόν.

Ὁ Κώστας, φύσει ὀξυνοῦστατος, τρεῖς ἡδὴ μῆνας ἐφάνη μαντεύων θυμασίως πᾶσαν ἐπιθυμίαν τοῦ κυρίου του, ὅτε ἐσπέραν τινὰ, ὁ Ξ. ἀσθενήσας, ἐκάλεσεν εἰς τὸν κοιτῶνά του τὸν ὑπηρετήν καὶ τὸν εἶπεν:

—Αἰσθάνομαι ὅτι πολὺ πάσχω. Ὑπαγε νὰ φέρῃς ἕνα ἱατρὸν τὸν ἱατρὸν Α . . .

Καίτοι ὁ ἱατρὸς ἐκατόκει εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων μόνον βημάτων ἀπὸ τῆς οἰκίας τοῦ Ξ. ὁ Κώστας, παρὰ πᾶσαν αὐτοῦ συνήθειαν

ἔβράδυνε πολὺ· ὁ δὲ φίλος μου ἤδη μόνει μὴ βλέπων αὐτὸν ἐπιστρέφοντα.

Τέλος πάντων, μετὰ τρίωρον ὑπομονήν, ἡ ὑπηρέτης εἰσέρχεται ἀσθμαίνων ὄλος καὶ κράζων ἀπὸ τῆς θύρας.

— Ὅλα, ἀφέντη, τὰ ἐτοίμασα

— Πῶς ὄλα! τί ὄλα! ἠρώτησεν ὁ Ξ. Τί ἔγεινας τόσας ὥρας, καὶ ἐγὼ ἐδῶ ἀπέθνησκα.

— Ἐχετε δίκαιο, ἀφέντη· ἀλλ' ἦσαν καὶ πολλὰ διὰ τὰ γίνουσι ὄλα μέσα εἰς τρεῖς ὥρας. Ὅμως πιστεύω ὅτι ἐμάντευσα ὄλα σας τὰ θελήματα. Ἐπῆγα πρῶτον εἰς τὸν Ιατρόν· δὲν ἦταν ἐκεῖ, καὶ παρήγγειλα τὸν στείλουν ἅμα, ἔρχετο. Ἀπ' ἐκεῖ, ἐπέρασα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ εἶπα τὰς φέρουσι τὴν μετάδοσιν. Εἰσοποίησα κατόπιν τὴν ἐπιτροπὴν διὰ τὰ χρειαζόμενα τῆς κηδείας, εἰς τὸν μαραγκὸν εἶπα τὰ κάμη τὸν κράββατον εὐρύχωρον ὀλίγον. Εἶχα ἰδέαν ἐπάνω, κάτω, τοῦ ἀναστήματός σας. Ἡ σαββανώτρια ἔπου καὶ ἂν ἦναι, θὰ φανῆ. Μόνον μένει τὰ εἰπῆτε εἰς ποῖαν Ἐκκλησίαν θέλετε τὰ γίνῃ ἢ κηδεῖα σας.

Πῶς ἤκουσε ὄλα ταῦτα ὁ Ξ. καὶ τί ἀπεκρίθη εἰς τὸν Κώσταν, ἀγνωστὸν ἐνθυμούμαι ὅμως, ὅτι διηγούμενος αὐτὰ μίαν ἡμέραν εἰς τοὺς φίλους, ἐφαίνετο ἰαθεὶς, ὅχι μόνον ἐκ τῆς ἀσθενείας τοῦ ἐκείνης, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ λακωνισμοῦ του. Ὡστε τώρα, ἐσάκις ἀλλάσσει ὑπηρέτην, προσέχει τὰ συνιστᾷ εἰς αὐτὸν τὰ ἐξῆς.

— Ἐπιμέλειαν, προσοχήν, τιμωρίαν, ἀλλὰ πρὸ πάντων «μὴ υπερβάλλοντα Ζήλον.»

Τὸ «μὴ υπερβάλλοντα Ζήλον» εἶναι ῥῆσις μεγάλου πολιτικοῦ τῆς Γαλλίας, τοῦ Ταλλεράνδου· οἱ δὲ ἀρχαῖοι ἔλεγον «μηδὲν ἄγαν».

K.

Η ΠΑΥΛΙΝΑ

ΔΙΗΓΗΜΑ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΝ

Συνέχ. Ἰδε Τεῦχος IB'.

Μὲ ἀγαπᾷς; ἠρώτησε μειδιῶσα ἡ Παυλίνα· αὐτὸ λοιπὸν ἤθελες τὰ μοῦ εἰπῆς; Α! καυμῆνε Θεόδωρε; λοιπὸν θέλεις τὰ μάθης καὶ ἐγὼ διατὶ δὲν ἔφαγα διατὶ εἶχα ποροκέφαλον καὶ διατὶ δὲν ἐκοιμήθην;

— Διατὶ; Παυλίνα διατὶ; διατὶ;

— Α! διότι ἐσκεπτόμην σέ. Μοῦ ἠπῆλθε τρομετὰ ἰδιοτροπία τὰ εὐρίσκεισο ἐδῶ τὰ σὲ ἔβλεπον καὶ τὸ παραδοξότερον! ἠσθανόμην ἐντροπήν τὰ τὸ εἶπω τοῦ πατέρα.

Δὲν δύνασθε τὰ φαντασθῆτε ἀναγνώσται μου τὴν χαρὰν ἢ ἠσθάνθη. Ὁ Μίγγον ἔλεψε τὰ τρελλοθῶ; Ἐπέτων ἀπὸ τὴν χαρὰν μου! ...

Θεωρῶ περιττὸν τὰ σὺς εἶπω πλεοτερά. Ἐφυγον ἔχων ἀπόφασιν τὰ νυμφευθῶ ὅταν θὰ γείνω μεγάλος ἐκείνην ποῦ παιδὶ ἀκόμα ἀγάπησα! ...

Εὐρέθην ἐπὶ τῆς ὁδοῦ! ... Καὶ μετὰ τινὰ λεπτὰ γενματίσας μετέβην εἰς τὸ δωμάτιόν μου ὡς ἄνθρωπος εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν του.

Η ΑΠΡΟΣΔΟΚΗΤΟΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Παρήλθον ἔτη δύο ἀπὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν συνέβησαν τὰ ἀνωτέρω!. Ὁ πρὸς τὴν Παυλίναν ἔρωσ μου εἶχε κορυφωθῆ. Ἐμεγάλωσα ἤδη κατὰ δύο ἔτη. ἤμην ἐν ἡλικίᾳ καθ' ἣν γεννῶνται καὶ ἀναπτύσσονται τὰ εὐγενέστερα αἰσθητήματα, καθ' ἣν ὁ παῖς γίνεται ἔρμητος, ἐν ἡλικίᾳ, καθ' ἣν ὁ ἔρωσ εἰσέρχεται ὑπερήφανος ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ μεγαλοπρεπῆς, ἀφῆκα πλέον τὰ παιδαριώδη.— Ἐσκεπτόμην τὴν Ἀλλόκοτον Ἐρωτικὴν μου ἐξομολόγησιν, ἐσκεπτόμην πόσον ἀποτόμως καὶ ταχέως ἠνοιξα τὴν καρδίαν μου καὶ ... Ἐρωθρίων.— ἐν τῇ ἡλικίᾳ ἐκείνῃ μοι ἐφαίνετο τὸ πᾶν φυσικὸν καὶ ἐνγενές. Ἄδολος τὴν καρδίαν ἠγγρόουν τὶ ἐστὶ γυνή, τὶ ἐστὶ πάθος καὶ δραττόμενος τῆς χειρὸς τῆς Παυλίνας ἐν τῇ ἀμάξῃ, ἐνόμιζον καὶ ἐσκεπτόμην, ὅτι οὐδεὶς λόγος ὑπῆρχε τὰ πρὸς ἐξηγηθῆ μίαν τοσοῦτον ἀθῶα πρᾶξις ὅσον καὶ ἠθική.—

Εἶναι μὴν ἰούλιος. Μεγαλοπρεπῆς ὁ ἥλιος ρίπτει τὰς καυστικὰς αὐτοῦ ἀκτίνιας. Τὸ πᾶν εὐρίσκειτο ἐν ἠρεμίᾳ. Τῇ ἐποχῇ ταυτῇ καθ' ἣν φουιτῆται καὶ μαθηταὶ ἀναχωροῦσι δίκην πτηνῶν μεταβαίνοντες, εἰς τὰς πατρίδας αὐτῶν μεταβαίνοντες, τῇ ἐποχῇ ταυτῇ, ὅτε καφερετα κατηλεῖα καὶ θεάτρα πάνουσι τοὺς τακτικούς τῶν πελάτας, ἢ πόλις τῶν Ἀθηναίων εὐρίσκειται ἐν παντελεῖ ἠρεμίᾳ καὶ νεκρώσει. Φεύγονται οἱ μὲν! Φεύγονται οἱ δε! Αἱ οἰκογένειαι ἐπιθυμοῦσαι τὰ ἀναπνεύσωσι καθαρὸν ἀέρα καὶ τὰ ἀπαλλαχθῶσι τῆς ἀνυποπόρου Ἀθηναϊκῆς κόπωσης, μεταβαλόνουσιν εἰς τὰς ἐξοχὰς καὶ οὕτω ἡ κίνησις τῶν ἐρημιερῶν χαλαροῦται ὀλίγον καὶ οἱ ἐφομεριδογράφοι ἐτοιμαζόνουσιν τὴν χειμερινήν των ὑλήν ἐν ἀρέσει καὶ ἀρχιερατικῇ ἀναπαύσει.

Ἦμην ἐν τῷ δωματίῳ μου σκεπτικὸς καὶ ρεμβωδῆς· εἶχον λάβει ἐπιστολήν ἀπροσδόκητον τοῦ πατρός μου διατάσσοντός με τὰ μεταβῶ εἰς Κωπολίαν, ὅπως

— Ἦμην ἐν τῷ δωματίῳ μου σκεπτικὸς καὶ ρεμβωδῆς· εἶχον λάβει ἐπιστολήν ἀπροσδόκητον τοῦ πατρός μου διατάσσοντός με τὰ μεταβῶ εἰς Κωπολίαν, ὅπως

διέλθω μετ' αὐτοῦ τὰς διμήρους διακοπὰς. Διαταγὴ εἰς ἡν ἀδύνατον ἦν τὰ μὴ ὑπακούσω. Προαίσθημα ἀλλόκοτον μοι ἔλεγεν ὅτι τὸ ταξίδιον τοῦτο θὰ εἶχε κακὰς συνέπειας.

— Ἀλλὰ πρέπει τὰ φύγω! διελλορίζομην. Νὰ ἴδω τοὺς γονεῖς μου τοῦ λάχιστον! Παυλίνα! διατὶ σοῦ ἠράσθη! Οἱ γλυκοὶ ὀφθαλμοὶ σου μάτην θὰ με ζητῶσι καὶ οἱ ἐμοὶ μάτην ἐπιθυμοῦντες τὰ σὲ ἴδωσι θὰ σ' ἀναζητοῦν ἐν τῇ ξένῃ. Ρεμβωδῆς καὶ σιωπηλὸς θὰ ζητῶ ἀνάπαυσιν καὶ ἡσυχίαν ἐντὸς τοῦ μικροῦ δωματίου μου! θὰ σὲ ἐνθυμῶμαι καὶ θὰ ζῶ μετ' ἐμὴν ἀνάμνησιν σου!... Πτωχή μου καρδίη! πτωχὸν μου στήθος! πάλιν ψάλλει καὶ ἡ ἀηδὼν στεναλῶσα μάτην ποθεῖ τὰ σὲ παρηγορήσῃ! μάτην προσπαθεῖ τὴν ἐλπίδα τὰ σοὶ ἐμπνεύσῃ. ...

Ἐκλαιον. Ἦμην ἀλλόκοτος ἀπὸ τινος. Ἀνεζήτων ἐν ἐμοὶ τὸν εὐθυμὸν ἐκείνον γρύλλον, τὸν ζωηρὸν ἐκείνον παιδά τὸν γαλήριον αἰωτικῶς καὶ εὐρισκὸν νεανίαν ὠχρὸν, λυμπατικὸν καὶ παραδόξως ἐρῶντα!

— Θὰ ἐπαρέλθω, ἐσκέφθην σπογγίσας τὰ δάκρυά μου θὰ τὴν ἐπαρίδω καὶ θὰ ζήσω εὐτυχῆς διατὶ κλαίω; Ἠρέθην ἔπλυνα τὸ πρόσωπόν μου καὶ ἐξήλθον μετέβην εἰς τὸ ταχυδρομεῖον. Τὴν ἐπαύριον ἀτιμόπλοιοι ἀνεχώρει ἔπρεπε τὰ φύγω. Μοὶ ἐπῆλθεν ἐπιθυμία τὰ ἴδω τὴν Παυλίναν, ὑπόπτεον τὰ τὴν ἀποχαιρετήσω μετέβην λοιπὸν εἰς τὴν ὁδὸν Α... καὶ εἰσηλθὸν ἐντὸς τοῦ οἴκου. Ἡ μικρὰ Μάρω ἠνοιξε τὴν θύραν προβάλλουσα τὴν ἀκτέριστον αὐτῆς κεφαλὴν.

— Πῶς εἶναι ἡ κυρία σου; ἠρώτησα.

— Δὲν εἶν' ἐπάνω! τὴν βγήκε ἔξω θὰ γυρίσῃ ἰσθμῶρα. Κεραυτὸς δὲν θὰ με ἐπληττε τόσον! Ὡχρίασα!

— Είπέ τη ὅτι αὔριον φεύγω εἶπον ξηρῶς καὶ ἐξήλθον. Ἡ κεφαλὴ μου ἐφλογίζετο. Οἱ διαβαίνοντες ἐμπροσθέν μου μὲ ἐβλεπον γελῶντες. Φαίνεται ὅτι ἐκίνουν τὰς χεῖρας μου παραδόξως καὶ ἔκαμον μορφασμοὺς ἀλλοκότους διότι ἤκουσα λουστρόν τιτα λέγοντα.

— Ρὲ Μήτσο! διὲς τοῦτον ἐδῶ ποῦ περπατεῖ καὶ μιλάει διὲς πῶς κουνάει τὰ χεῖρα του ὅταν δαμιονισμένος θὰ τελειώσῃ τὰ λεπτὰ του καὶ τὸ πῆρε ἀπὸ καρδιάς.

Ἦμην πράγματι τρελλός. Ἡ θερμότης μου ἔκαμε τὴν κεφαλὴν. Φαίνεται ὅτι ὁ ἄθλιος συνεκέντρωσεν ὅλας αὐτοῦ τὰς ἀκτῖνας ἐπὶ τῆς πυρεσοῦσης κεφαλῆς μου διὰ τὰ μὲ πειράζει. Ἐφθισα εἰς τὸ δωμάτιόν μου. Ἐρρίφθην κλιῶν ἐπὶ τῆς κλῖνης μου ἔδρανον τὰ προσκέφαλά μου ἐξ ἀδημονίας καὶ λύτης. Ἦτο 2 μ. μ. καὶ ἐν τούτοις δὲν ἐπέτρων. Καὶ ὁμοῦ δὲν εἶχον φάγει οὔτε τὴν ἐσπέραν πρὶν ἢ κοιμηθῶ οὔτε τὴν πρωΐαν. Κόπωσης εἶδος τάρκῃς μὲ κατέλαβεν. Ἐχαιλαρώθησαν τὰ νεῦρά μου παραδόξως. Ἐνόμισα ὅτι παρέλυσαν. Γλυκὸς ὕπνος ἤρχισε τὰ μὲ ζαλλῆν. Ἐκλείσα τοὺς ὀφθαλμοὺς μου καὶ ἐρρεμβαζον! Ἐμεινα ἀρκετὴν ὥραν ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ρεμβατισμοῦ τούτου κεκλεισμένους ἔχω τὸς ὀφθαλμοὺς.

Αἴφνης ἤνοιξα αὐτούς...

Ἐρρηξα κραυγὴν τότε ὄξεται, διαπεραστικὴν ἐμπροσθέν μου, πρὸ τῆς κλῖνης μου τὸ φάσμα τῆς Πανλῖνας ὠχρὸν ὡς λαμπρὰ νεκρικὴ μὲ ἐθεώρει ἀπλήστως, . . . Ἐνόμισα ὅτι παρεφρόνονν πραγματικῶς. Μὲ βλέμματα ἀπλανῆ μὲ τεταραγμένας φρένας ἠγέρθη. Τὸ φάσμα ἐσίγα! . . .

Ἡ καρδιά μου ἔπαλλε!

Ἦρπασα τὰς τρεμούσας τοῦ φάσματος χεῖρας, τὰς ἐσφιγξὰ καὶ ἀπώθησα αὐτὸ φρικῶν... τρέμων.

— Εἶσαι φάσμα! ἀνέκραξα τί θέλεις; Ἐμειδία ἐκεῖνο ἀλλ' ἐσίγα.

— Τί θέλεις; ἀνέκραξα πάλιν καὶ τὸ σῶμά μου ἔτρεμε παραδόξως διὰ τί θέλεις νὰ διαταράξῃς τὴν ἡσυχίαν ταλαιπώρου ἔραστοῦ, διὰ τί θέλεις νὰ ἀνάγῃς πλειότερον τὴν κατακαλοῦσαν τὰ στήθη μου γλῶγα.

Εἶδον τὸ φάσμα δακρῶν καὶ συνεκινήθη. Πυρετήρησα αὐτὸ καὶ ἠσθάθην θερμὰ ἀναθρόντα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς μου δάκρυα.

— Ω! ἐψύθυσα! Πόσον εἶναι ὠραῖον! πόσον εἶναι συμπαθὲς ἐν τῆμελαρχολίᾳ του ταύτη. Ὡς περιστερὰ λευκὸν, ὡς κρῖνον, εὐῶδες, ὡς ἄγγελος, ἀγυθὸν, ὡς ἀκτίς ἡλίου φωτίζουσα ἐν τῷ σκοτεινῷ... ὡς παρρηγοῖα εἰς δυστυχῆ ἔραστήν... φάσμα γλυκὸ τῆς Πανλῖνας! τί θέλεις;

Ἐσίγησα! Ἐβλεπον τὸ φάσμα ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν. Ἡ μαγεία ἀπέπτῃ, τὸ ὄναρ διελύθη. Ἦκουσα φωνὴν λεπτὴν, μαγευτικὴν, ψιθυρίζουσαν τὸ ὄνομά μου ἠδέως.

— Θεόδωρε...

Ἐν ἧτο φάσμα λοιπόν. Ἄλλ' ἢ ἰδία Πανλῖνα!... Ἐσφιγξὰ αὐτὴν εἰς τὰς ἀγκάλας μου ὑψυρίζων ἐπίσης.

— Πανλῖνα! Χρυσὴ μου Πανλῖνα . . . Ἀποθνήσκω.

(Ἀκολουθεῖ)

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

Ο ΠΕΡΙΠΛΑΝΩΜΕΝΟΣ ΙΟΥΔΑΙΟΣ

Δρῆμα εἰς πράξεις 20 ὑπὸ Δ. Ἀλεξιάδου (ἐκ τῆς ὁμωνύμου μυθιστ. τοῦ περιωνύμου ΣΥΗ).

Εὐγε εἰς τὸν κ. Ἀλεξιάδην, εὐγε καὶ τρεῖς εὐγε!

Ἦξιζε μὰ τὴν ἀλήθειαν νὰ παρασταθῇ τὸ πρωτοφανὲς διὰ τὴν Κων]πολιν τοῦτο θέαμα, τὸ ποικίλον εἰς θαυμαστικὰ σκηνογραφίαις, σπάνιον εἰς τὴν δρῆσιν καὶ πλοκὴν, τὸ πλήρες διδασκαλικὸς εἰκαστικόν τοῦτο ἀριστούργημα. Καί, ἔπρεπε εἰς ἀπέραντον θέατρον νὰ προσκληθῶν οἱ φιλοθεάμονες διὰ νὰ τὸ ἴδωσι πολλοί . . . πολλοί . . .

Καὶ κατὰ τὰς τέσσαρας ἐσπέρας ἢ συρροὴ ἦτο σπανία. Πάντες ἀπεχώρουν εἰς τὸ τέλος ἐκείνης ἐσπερίδος καταγοητευμένοι, τὰς γλυκυτέρας καὶ ἐνθουσιωδιστέρας ἀποκομίζοντες ἐντυπώσεις. Καὶ παριστάνετο διὰ ζώσης φωνῆς τὸ τοσοῦτον ἐπιτυχὲς μυθιστόρημα τοῦ Σύη, καὶ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μὲς ἐξετυλλίσσοντο σκηναί, αἵτινες εἰς τὸν ἀναγνώστην τοῦ ἔργου νοερῶς μόνον παρίσταντο. Ἀξίζει νὰ σφίξῃ τις θερμῶς τὰς χεῖρας τοῦ τε δραματοποιήσαντος, τοῦ πεπειραμένου θιασάρχου κ. Ἀλεξιάδου, ὡς καὶ τοῦ μηχανικοῦ τῶν σκηνογραφῶν, καθὼς καὶ τοῦ κούρωτος τοῦ θιάσου Πέτρου Κομπαθέρα, τοῦ ὑποίου ἢ ταχύτης, ἢ φιλοκαλία, ἢ σπανία τέχνη ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ μετέβαλλε τὸν νέον εἰς γέροντα καὶ τὴν ἀνάπαλιν, διαφόρους δίδων φυσικογνωμίας. — Εὐγε καὶ εἰς τοὺς τρεῖς.

Ἦς πρὸς τὸ μέρος τῆς ὑποκρίσεως κυριακῶς πάντων ἀνεδείχθη ὁ λεπτὸς ραδιοῦργος τῆς ὑποκρίσεως, ὁ ΡΟΔΙΝΟΣ. — Μεθ' ὑπερηφανείας ἀπὸ μέσης καρδίας προσφέρομεν τὰ ταπεινὰ μὲς συγκαρτήρα πρὸς τὸν καλλιτέχνην τῶν τεσσάρων ἐσπερίδων κ. κ. Θεοδοσίον Πεταλῆν. Ἄ! πρέπει νὰ γνωρίζῃ ὁ κ. Πεταλῆς ὅτι εἶνε ἀπαράμιλλος εἰς τὸν Ρ ο δ ῖ ν ο ν τοῦ Σ ύ η, π, ἔ-

πει νὰ γνωρίζῃ ὅτι εἶνε μοναδικὸς εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ δυσκλωτάτου τούτου προσώπου, τέλος πρέπει νὰ ἤξεύρῃ ὅτι πάντες ἐθαύμασαν αὐτόν. Ὁ χαρμηλὸν τοῦ ἠθοποιῦ τούτου διὰ ταιαῦτα πρόσωπα φαίνεται ὅτι θριαμβεῖ. Τὸ μέρος ἐνὸς ταιούτου ραδιοῦργου, οἷος ὁ Ροδίνος, ὅταν ὑποδύηται μετὰ ταιαύτης ἀρίστης ἐπιτυχίας, ἀποδεικνύει ὅτι ὁ κ. Πεταλῆς μόνον εἰς τὸ εἶδος τοῦτο πρέπει νὰ καταγίνηται, διότι εἰς αὐτὸ εἶνε τέλειος καλλιτέχνης.

Ὁ κ. Ἀλεξιάδης καὶ ὡς περιπλανώμενος καὶ ὡς Δαγροβέρτης ἦτον ἀμίμητος. Μάλιστα ὡς Δαγροβέρτης εἰς πολλὰ μέρη, πρὸ πάντων δὲ ὅταν πλύνῃ τὰ φορέματα τῶν ὄφρατων, καὶ ὅταν ρίπτῃ κατὰ γῆς τὸν πῖλον τοῦ Διμάργου. Ὁ τολμήσωμεν μόνον νὰ παρατηρήσωμεν τῷ κ. Ἀλεξιάδῃ, ὡς δραματοποιῶ, μίαν παραδρομὴν, ἥτις εἴτε ἐξ ἀνάγκης, φαίνεται νὰ ἔγεινε, εἴτε ἐν ἀγνοίᾳ, καὶ ἢ ὅποια παραδρομὴ δολοφονεῖ τὸ ἔργον. Εἶνε δὲ ἡ ἐξῆς:

Ὁ στρατάρχης Σίμων, πατὴρ τῆς Ρουσίας καὶ Λευκῆς ἐμφανίζεται πρὸ τοῦ Δ' Αἰγρινῶ ζητῶν μοναρχίαν πότε; ἀφοῦ οἱ ἀκροαταὶ τοῦ δράματος εἶχον ἀκούσει καὶ ἦσαν βέβαιοι καὶ ἐκ τῆς συνεχείας τῆς ὑποθέσεως ὅτι ὁ Σίμων δὲν ζῆ. Καὶ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ Σίμων δὲν ὑπάρχει! . . . Καὶ μίαν παράδοξον φαίνεται τοῖς ὁμοκράταις ἡ χάριν τῆς δραματικῆς ὀικονομίας νεκρὰ νάστασις ἐκείνη. Ἄν δὲν ἀπατώμεθα πολὺ ἐνωρίτερον ἔπρεπε νὰ σκοτωθῇ ὁ Σίμων.

Ὁ κ. Τσίντος καὶ ὡς θηριοτρόφος Μαρκῆ καὶ ὡς Δ' Αἰγρινῶ ἐπαίξε ἀριστα τὸ μέρος του. Πρὸ πάντων δὲ ὅταν ἐπληρώθη ὑπὸ τοῦ Σίμωνος ἐλυγίσθη λίαν τεχνίτως παρὰ τῆ τραπέζης καὶ ἐφάνετο τὸ βλέμμα του σβύνον ὡς ἀληθοῦς ψυχοπραγούντος . . . Λόγου γενομένου περὶ θανάτου δὲν πρέπει νὰ παρελείψωμεν τὸ σπάνιον εἰς τὴν ἐπιτυχίαν σκηναίων ἐκεῖνο τοῦ Ροδίνου, ὅταν μετὰ τὴν πλημύραν τῶν τύφων τοῦ συνειδότης ἐν μεγίστῃ ἀγωνίᾳ ἐκπνέει . . . Ἡ ἐπιτυχὴς τυχούσης δὲθεν ἐμπροσθέν του καθέκλας φυσικωτάτη πτώσις τοῦ καταβεβλημένου ἐκείνου γεροντίου, ἦτο ἐκτακτὸν τι σκηναίων, καλλιτε-

γνικωτάτη υπόκρισις . . . Επίσης συγχάρομεν και τους κ. κ. Π. Χριστοφορίδην και Τζάλμαν καθώς και τον κ. Βερώνη ως σκλάβον, και Χαλκιδόπουλον εις ὅσα υπεδύθη πρόσωπα. Περὶ τοῦ κ. Βερώνη, ἐλπίζομεν μίαν ἡμέραν ν' ἀξιωθῶμεν μετὰ θαυμασμοῦ ν' ἀναγινώσκωμεν κρίσεις τῆς ἀφελείας του, εἰς ὅ,τι και ἂν ὑποκρίνεται εὐτράπελον.

Ο ΚΟΡΙΑΘΛΑΝΟΣ

Ἔργον τοῦ μακαρίτου Ι. Μυρομιχάλη.

Τὸ δρᾶμα τοῦτο διὰ τε τὸ μεγαλοπρεπὲς τῆ, ὑποθέσεως και ἐν γένει διὰ τὴν πρὸς τὸν Ὀυέλλο τοῦ Σαίξπηρου ὁμοιότητα, δὲν δύναται ἢ νὰ ἦ ναι ὠραίων. Ἐλλείψεις τινὰς, αἰτινες ὅλ ἦτον δυνατὸν νὰ διορθωθῶσιν, ἐν δὲν εἶχε, ὅλ ἦτο ἀπαράμιλλον. Ἐν τῷ δρᾶματι τούτῳ αἱ ὑψηλαὶ ἰδέαι ὡς χεῖμαρρος χύνονται εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀκρατων ἀκολουθεῖσαι ἢ μία τὴν ἄλλην. Οἱ ὑποκριταὶ υπεδύθησαν τὰ μέρη των πάντες ὡς ἔπρεπεν.

Τὸ κατὰ τὴν 12 Δεκεμβρίου παρασταθὲν συγκινητικώτατον οἰκογενειακὸν δρᾶμα ΠΙΣΤΙΣ ΕΛΠΙΣ και ἘΛΕΟΣ πληρέστατα ἐπέτυχε, κατευχαριστήσαν πάντας τοὺς θεατὰς πολλοὺς τῶν ὑπῴων εἶδομεν πλήρεις ἀδρῶν δακρύων τοὺς ὀρθαλομοῦς ἔχοντας, εἰς πολλὰς τοῦ δρᾶματος περιπετείας.

Μετὰ τὸ δρᾶμα εἶπετο ἡ κωμωδία «Γά ν τ ε ς» ἣτις ἀρκούντως ἱκανοποίησε τὸ δημόσιον, ἀπὸ τῶν δακρύων τοῦ προηγηθέντος δρᾶματος, εἰς τοὺς ἀπλέτους γέλωτας τούτους ῥίψασα.

Τὴν δ' ἐπομένην ἡμέραν, Κυριακὴν (13), παρεστάθησαν αἱ ἐπιτυχεῖς κωμωδία τῶν Ἰάλλων Βοεῖλλ «ὁ Σωκράτης και ἡ σύζυγός του» και Μολιερου «ὁ Ἀρχοντοχωμάτης» κατακυλήσασα ἀμφοτέραι τοὺς πάντας εἰς ἀπλέτους γέλωτας.

Οἱ ὑποκρινάμενοι τὰ πρόσωπα τοῦ τε δρᾶματος και κωμωδιῶν πληρέστατα ἐπέτυχον.

Τοῦτο μόνον καιρίως ἡμᾶς ἐλύπησεν, ὅτι πολλὰ τῶν θεωρειῶν και ἱκαναὶ ἐν τῇ πλατεῖα ἐ-

δομαι, ἦσαν κενὰ, τοῦθ' ὅπερ ἀποδεικνύει τὴν φιλομουσίαν ἐνίων κυρίων τῆς ἀριστοκρατείας τοῦ Πέρην και τῆς πρὸς πᾶν τῆς φωνῆς αὐτῶν φίλον ἀκηδίας αὐτῶν, προτιμώντων τὴν «Κάρμιν» ἣτοι ἄλλο ζῆνον τῶν ἠθικωτάτων ἡμῶν δραμάτων.

Ἡ παράστασις τῆς 17 10θρίου τοῦ δραματικοῦ ἑλληνικοῦ θιάσου κατατάσσεται μετὰ τῶν ἐπιτυχιστέρων τῆς ἐφετηνῆς περιόδου. Τὸ θέατρον ἦν πλήρες οὐδεμία ὑπῆρχε κενὴ θέσις, τὸ ἑλληνικοῦ καινοῦ τῆς πρωτευούσης, ἔπαξ ἔτι τραγῶν παρασχόντων δείγμα τῆς ἐκτιμῆσεως αὐτοῦ πρὸς τοὺς διακεκριμένους ἠθοποιούς. Ἡ πρωταγωνιστοῦσα κατὰ τὴν παραστασιν τῆς χθιῆς ἦν ἡ δεσποινὴς Αἰκ. Βερώνη υπεκαίθη θαυμάσια τὸ πρόσωπον τῆς Ἰωάννης Γρέυ τῆς ἐπὶ ὀλίγας ὥρας ἀνεληθούσης τὸν θρόνον τῆς Ἀγγλίας ἀτυχοῦς θυγατρὸς τοῦ λόρδου Δούδλεϋ θῆμα πεσοῦσης τῆς πατρικῆς φιλοδοξίας. Στέφαναι και ἄλλα δῶρα προσηγήθησαν τῇ πρωταγωνιστοῦσῃ ἠθοποιῷ, ἣτις ἐν τῷ τέλει τῆς παραστάσεως τοῦ δρᾶματος ἀπαντῶσα εἰς προσφώνησιν τοῦ διευθυντοῦ τοῦ θιάσου κ. Ἀλεξιάδου διεμνηνεύσαντος τὰ αἰσθήματα ἐκτιμῆσεως και ἀγάπης τῶν συναδελφῶν αὐτῆς, μετὰ συγκινητημένης ἀπῆντησε φωνῆς εὐχαριστοῦσα πρῶτον μὲν τῷ ἀθρόῳ συρρέσαντι δημοσίῳ εἶτα δὲ τοῖς συναδέλφοις αὐτῆς.

Ἡ μετὰ τὸ τέλος τῆς παραστάσεως παιχθεῖσα κωμωδία Γά μ ο ς ἔ ν ε υ ν ὄ μ φ η ς τοῦ κ. Ἀλεξ. Ραγκαβῆ ἔπλετον ἐκίνησε τὸν γέλωτα τῶν θεατῶν λίαν ἐπιτυχῶς παιχθεῖσα ὑπὸ τῶν συνευεργετουμένων κ. Γ. Νικηφόρου και Δ. Βερώνη· ἐπίσης και ἡ τραγωδία τῶν Ταρτούρων δικηγόρων ψαλλεῖσα συνοδευούσης τῆς ὀρχήστρας, ἐπέτυχε πληρέστατα.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ.

Ὁ ἄριστος και φιλόπνονος μουσουργὸς κ. Ἀριστοτέλης ἐφένδης Πανόπουλος παρουσιάζεται και αὐθὺς εἰς τὸ δημόσιον, προτιθέμενος βεβαίως ἕνα και δι' ἑτέρου ἔργου του καταθελεῖ κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦτον τοὺς θιασώτας τῆς Τερψιχόρης. Ἐκ τοῦ θερινῦ β ἄ λ ς μεταφέρει αὐτοὺς ἤδη εἰς τὴν χειμερινὴν Μ α ζ ο ὄ ρ κ α ν του. Μουσικαὶ δὲν εἴμεθα, ἀλλὰ παρὰ φιλομούσων ἐκούομεν και κρίνομεν. Τὸ νέον ἔργον τοῦ κυρίου Ἀριστοτέλους Ἐφένδου και θελκτικὸν και τερπνὸν ἐστὶ και τὰ ὠτα κατακυλᾷ και τοὺς πόδας ἀνακινεῖ, και τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν θεωμένων ἐκθαμβοῦ, ὥστε οἱ ἐξ ἐκατέρων τῶν φύλων φιλόμουσοι κλυθῶνται ὅτι ἀσχολοῦνται περὶ τὴν νέαν Μ α ζ ο ὄ ρ κ α ν τοῦ κ. Πανουπόλου, ἔχοντες δι' ἐλπίδος ὅτι ὅσον ὀπω τὸ Μουσεῖον αὐτῶν, θέλει πλουτισθῆ και διὰ νέων ἔργων τοῦ φερπέου μουσουργοῦ.

Προκειμένου δὲ περὶ τοῦ πρὸς τὴν Α. Α. Μ. τὸν Σουλτάνον, περὶ οὗ ἐποιήσαμεθα μνείαν ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ ἡμῶν, μανθάνομεν εὐχαρίστως ὅτι ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐνέκρινεν ἕνα ψάλληται ἐν ἀπάσαις ταῖς δημοτελείαις ἑσπαιῖς τῶν ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ Αὐτοκρατορίᾳ Ἑλληνικῶν Σχολῶν, ἀντὶ τῶν πρῶτων ἀνουςίων και ἀσυναρτήτων ἄλλως.

Συγχάροντες τῷ κυρίῳ Ἀριστοτέλει Ἐφένδῃ ἐπὶ ταῖς ἐπιτυχίαις αὐτοῦ, ἐλπίζομεν ὅτι και αὐθὺς θέλομεν περιέλθῃ εἰς τὴν εὐχρεστον θέσιν ν' ἀναγγελλομεν νέα ἔργα ἀντάξια τῆς φερπέου μουσουργίας αὐτοῦ.

ΠΟΙΗΣΕΙΣ

Αἰσθηματα

Εἰς τὴν ζωὴν μὴν ἀγαπᾷς
ποτὲ μὲ τὴν καρδίαν,
και μὴ πιστεῖης ἄδολον
νὰ τύχης τὴν φιλίαν.

Ψυχρὸς πρὸς ὅλα πάντοτε
και ἀπαθὴς νὰ ἦσαι.
Καλλιτερον νὰ λησμοιῆς
παρὰ νὰ ἐπιθυμῆσαι.

Ἄν τὴν ζωὴν ἀνώδυνον
ποθεῖς νὰ διαπλεύσης,
μακρὰν ἀπὸ αἰσθήματα
και πλάνους σαγινεύσης.

Ὅτι τὰ πάντα χίμαιρα
τὰ πάντα φαντασία
και ἔπεα πτερόεντα
ὁ ἔρωρ κ' ἢ φιλία.

Ἐγὼ ποτὲ δὲν ἀγαπῶ
δι' ἔρωτας δὲν κλιῶ
ὡς ῥυοξ μόνον πάντοτε
παρα τὰ ἀνθη ῥέω.

Δρόσον ψεκάδας εἰς αὐτὰ
και ῥάματα ἐκχύνω,
ἀλλὰ πολὺ τῆς καλλιότης
τὴν ἀρετὴν προκρίνω.

Οἱ ποιηταὶ δὲν ἀγαποῦν
ποτὲ μὲ τὴν καρδίαν,
ἀλλὰ μὲ τὴν διάνοιαν
και μὲ τὴν φαντασίαν.

Έαν οικτρώς τούς παροδόν
μετά πικρῶν σαωμιμάτων
οἱ μύοι εἶνε πιστευσον
κρίται τῶν αἰσθημάτων.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΠΕΛΩΝΗΣ

ΕΛΕΓΕΙΑ

Τῶ ΦΙΑΤΑΤῶ ΜΟΙ

ΙΝΙΚΕΛΑΣΕ ΑΠΕΡΓΗ

ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς 19ετοῦς ἀδελφῆς του

ΜΑΡΙΑΣ εἰς Σμύρνην.

Α'.

Ἵπομονή! ὑπομονή! Αὐτὴ μᾶς μένει μόνη
ὅταν τοῦ χάρου τὸ σπαθὶ
μέσα 'στὸ στῆθος μ' αὐτῆ
καὶ σχίζει καὶ πληγώνει . . .

Β'.

Ἵπομονή! ἴσως μ' αὐτὴν ὑπορέσης νὰ νικήσης
τὸ μέγα πῶπαθες κακὸ,
καὶ ἴσως εὖρης γι' αὐτὴν
αὐτὴν ἀν' ἀγαπήσης . . .

Ἄχ! ὅταν οὐδὲν τῆς καρδίας τ' ἀδελφικὸ καντῆλι
καὶ γένη νύχτα φεβερή . . .
ποῖος στίχος τότε ἔμπορεῖ
παρηγοριὰ νὰ στείλῃ;

Ποῖος ἔμπορεῖ μέσ' στὸ βαθὺ ἐκεῖνο τὸ σκοτάδι
νὰ δώσῃ μίξας ἀκτίνας φῶς
γιά νὰ ἰδῇ ὁ ἀδελφός
τὴν ἀδελφὴ 'στὸν φθῆ;

Ποῖος ἔμπορεῖ; κανεὶς κανεὶς, ὦ φίλτατε Ἀπέργη!
Εἶνε σκληρὸς ὁ θρωρὸς
καὶ γιά νὰ θῆς νὰ πᾶς ἔμπροσ
ἐκεῖνος δὲν τὸ στέργει . . .

Τέτοιος ὁ κόσμος! στρέψε μιά ματιὰ εἰς ὄσους
[ζοῦνε

καὶ σκέψου τί τούς κερτερεῖ
ποῖα δὲν ἔχῃ ὄρα, τρομερῆ,
ποῦ σκόνη θὰ γενοῦνε . . .

Σκέψου πῶς εἶνε γενικὸ εἰς ὅλους τὸ φαρμάκι
καὶ εὔρε σ' αὐτὸ παρηγοριὰ
καὶ τὴν καρδιά σου τὴ βαρεῖα
ἐλάφρυνε λιγότεν.

Ἐσχισες κύματα θυλλὰ μὲ μαῦρο καρδιοχτύπι
μαῦρο θωροῦσες οὐρανὸ
τὸ κάθε πρῆγμα σκοτεινὸ . . .
Ταξείδευες 'στὴ λύπη . . .

Ναὶ «λύπη» θὰ τὴν 'πῶ γιά σέ τὴ Σμύρνη,
[ὄχι ἄλλο . . .

'Αφροῦ 'στὴν ἄμμορφή της γῆ
'πῆρες τὴν περὶ φρικτὴ πληγὴ
Τὴ ὄνομα νὰ βάλλω; . . .

Ἄχ! πόσο ἤθελα ἐκεῖ κοντὰ σου νάμουν πόσο,
τὸ δάκρυ σου νὰ σταματῶ
καὶ ὅταν μ' εἶνε θνητὸ
παρηγοριὰ νὰ δώσω . . .

Μὰ δὲν βαστῶ νὰ σέ θωρῶ νὰ κλαῖς τὴν ἀδελ-
[φή σου

καὶ νὰ σέ δέρνῃ ὁ Βορειᾶς,
γιατὶ ἀντὶ παρηγοριᾶς
θενὰ θρηνῶ μαζὶ σου . . .
Γ'.

Ἵπομονή! ὑπομονή! Αὐτὴ μᾶς μένει μόνη
ὅταν τοῦ Χάρου τὸ σπαθὶ
μέσα 'στὰ σπλάγγνα μ' αὐτῆ
καὶ σχίζει . . . καὶ πληγώνει . . .

Εν Κων]πόλει. Ἐγγραφοὺν 15 Ἰουλίου 1887.

K. N. M

ΕΚ ΤΩΝ «ΘΟΛΩΝ ΚΥΜΑΤΩΝ»

ΕΠΙΑΝΘ ΕΙΣ ΤΟΝ ΤΑΦΟΝ ΤΟΥ!

Α'.

Ἐσχισα μακρὴ καταχνιὰ καὶ πνιγερὸν ἀέρα
γιά νάρω εἰς τὸν τάφο σου, γλυκύτατε πατέρα.

Ἐπάνω εἰς τὴν πλῆξ σου, ὀλίγο ν' ἀκουμβήσω
καὶ τὰ θυλλὰ μ' αὐτὴν νὰ σταματήσω
'στὸν τάφο σου αὐτόν . . .

Β.

Ἦταν γαλήνη μακρὴ ὁ μῖος μου σὺν ζούσης
καὶ μ' ἀγαπούσκανε καὶ ἐμὲ τοῦ Περικλέους ἢ Μούσης
καὶ ἐτόνιζα μέσ' τούς πολλούς καὶ ἐγὼ κἀνὰ
[τραγυῖδ
εἰς τὴν ἀκτίνα τ' Ἀπριλίου, 'στου Μᾶνη τὸ
[λουλουδι
λῶρα παιδιοῦ κριτῶν . . .

Μὰ ἡ λῶρα μου ἢ παιδική, τὸ ὄνειρο ἐκεῖνο,
ἐκεῖνο 'ποῦ βουκάλιζε τὸ γυρὶ σου Κωνσταντῖνο,
δὲν ἔχει κέρδες γιά φωνή, εἶν' ὄρα καὶ ἐκεῖνη
καὶ εἰς ὅποιον τὴν ἐρωτᾷ ἀπάντησι δὲν δίνει...
δὲν ἔχει περὶ φωνή . . .

'Στὴν τελευταίαν σου πνοὴν ραγίστη' ἢ καυμένη
καὶ ἀπὸ τότε ἔρημη 'στὴν ἴδια κώχη μένει . . .
'Ἀλλὰ δειλὸς, καμμιὰ φορὰ, τολμῶ τὴν πλησιάζω
καὶ μὲ αὐτὴν, πατέρα μου! κρυφὰ ἀναστενάζω
μ' αὐτὴν τὴν ὄρα . . .

Καὶ τώρα 'ποῦ 'στὸν τάφο σου μιρολογῶ ἐπάνω
ἐκεῖνη λέει καὶ ἐγὼ μόνον τὸ δάκρυ βάνω . . .
'Ἄχ! εἶν' ἐκεῖνη τὸ θολὸ τοῦ στῆθους μου ποτάμι
ἐκεῖνη εἶνε Μοῦσά μου, ἐκεῖνη τ' ἄσ. α κἀμει
αὐτὸ τὸ θλιβερό . . .

Ἐκεῖνη φίλος μῶρμινε, ἐκεῖνη σύντροφός μου
καὶ μαῦρα βλέπουμε μαζὶ τὰ ἴχνητα τοῦ κόσμου
μουντὸ τὸν ἦλιο τ' Ἀπριλίου, χλωμὸ, συννερια-
[σμένο
καὶ τ' ἄνθος τῆς πρωτομαγιάς ξερὸ καὶ μαρα-
[μένο . . .
νὰ τρέχῃ 'στὸ νερό . . .

Στὸ στῆθος μου νοιώθω βαρὺ ἀγριεμμένο ρέμμα
ἄγρια κύματα, βουβὰ, στῆς φλέβες ψυχρὸ αἷμα,
καὶ νοιώθω πῶς εὐρίσκωμαι εἰς τοῦ γυαλοῦ τὴ
[μέση
'σὺν βάρκα ποῦ σκληρὸς Βορειᾶς τὴ σπρώχνει
[γιά νὰ πέσῃ
στὸ χάος τὸ βαθύ . . .

Κανεὶς 'στὴ θύελλα αὐτὴ μ' ἐμὲ δὲν ὑπερέσει
κανεὶς, δὲν ἔχει πατρικὸ 'σὺν τὸ δικό σου χέρι...
'Ὀλοὶ ἀκούνε μοναχὰ καὶ βλέπουν τὸν καυμὸ
[μου...
'Ἀλλὰ τὰ ἔχνη γιά νὰ βρῇ τοῦ σκοτεινοῦ μου
[δρόμου
κανεὶς δὲν θὰ σκεφθῇ . . .

Γ'.

Ἄχ! πότε πότε θὰ μοῦ πῆς ν' αὐθῶ 'στὴν ἀγ-
καλιὰ σου . . .
νὰ μὲ ζεσταίνουν τὰ φίλα καὶ ἡ νεκρὴ ματιὰ
σου
καὶ ἀπ' τὴ φουρτούνα τῆς ζωῆς νὰ μ'πῶ εἰς τὸ
[λιμάνι
ἐκεῖνο ποῦ τὸ χαίρεται ὅποιος θνητὸς πελάγη
'στὴν ἄλλη τὴ ζωή; . . .

Ἄχ! ποτε θάρτη ἢ στιγμὴ καὶ εὐτυχῆς ἐ-
[κείνη . . .
ὅπου τὸ «τέλος» τῆς ζωῆς «ἀρχὴν» ζωῆς μᾶς
δίνει;
'Ὅπου θὰ κοιμηθῶ βαθεῖα πατέρα μου μαζὶ
[σου
καὶ θεν' ἀκούσω νὰ μοῦ πῆς γλυκὰ γλυκὰ ἀκοι-
[μήσου
μακαρὰ ἀπ' τὴ βοή; ;

Conmar.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΝ ΛΕΥΚΩΜΑ

Η Α. Γ. Ο ΠΡΩΗΝ ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΕΥΣ

ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ

ΙΣΜΑΪΛ ΠΑΣΣΑΣ

Μεταξὺ τῶν ἐπισημοτέρων ἀνδρῶν οὗς
ἀνέκαθεν ἀνέδειξεν ἢ ἀπέραντος Ὁθω-
μανικῆς Αὐτοκρατορίας, κατὰ δίκαιον λό-
γον δυνάμεθα νὰ συγκαταριθμήσωμεν
καὶ τὴν Α. Γ. τὸν πρῶτον ἀντιβασιλέα
τῆς Αἰγύπτου, Ἰσμαῖλ Πασσᾶν, οὗτινος

ἀφορμὴν λαμβανόντες ἐκ τῆς ἐσχάτως ἐν τῇ βασιλευσῆ ἐξ Ἰταλίας ἀφίξέως του, καταχωρίζομεν ἐν τῷ «Λογίῳ Ἐρ-

μῆν σὺν τῆ εἰκότι, τὴν βιογραφίαν αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι πολλοὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων ἰταγνωστῶν θέλομεν εὐαρεστήσει.

Η Α. Γ. Ο ΠΡΩΗΝ ΧΕΔΙΒΗΣ ΙΣΜΑΪΛ ΠΑΣΣΑΣ.

Η Α. Γ. ὁ πρῶην ἀντιβασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου, Ἰσμαῖλ πασσᾶς, ἐγεννήθη ἐν Καίρῳ τῷ 1248 ἔτει τῆς Ἑγίρας (1830) εἶναι δευτερότοκος υἱὸς τοῦ Ἰβρῆμ, καὶ ἀγγιστὸς κατὰ συνέπειαν τοῦ Μεχμέτ-

Ἀλή πασσᾶ, τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς οἰκογενείας Ἡρώμως εἰς Γαλλίαν ἀποσταλεῖς ὅπως συμπληρώσῃ ἐκεῖσε τὰς εὐρωπαϊκὰς σπουδὰς του, βλέπομεν αὐτὸν πρὸ τοῦ 1849, συγγράζοντα μετὰ τοῦ ἀδελ-

φοῦ του Ἀχμέτ-Ριφάιτ τὴν Σχολὴν τοῦ Ἐπιτελείου.

Κατὰ τὴν ἐν Αἰγύπτῳ ἐπάροδόν του, τῷ 1849, ἐν τῷ ἐξόχῳ αὐτοῦ πνεύματι ἔχων ἐτι τὰς γλυκείας τῆς ἐν Εὐρώπῃ διαιμονῆς του ἀναμνήσεις, συνηρώθη μετὰ τῆς μερίδος ἐκείνης τῶν πριγκήπων τῶν πειραθέντων γὰ ἐκλύσωσι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, Ἀββῆς πασσᾶν, ἀντιβασιλέα τότε, ἐν τῷ ἐνδόξῳ σταδίῳ τῆς προόδου καὶ τοῦ ἐκπολιτισμοῦ, δι' ὧν ὁ Ἰσμαῖλ πασσᾶς ἐνεκαιρίασε τὴν ἐποχὴν τῆς Αἰγύπτου. Ὁμιγὸν ὕστερον, ταξιδεύσας εἰς Κων/πολιν ἐπιλοφορήθη ὑπὸ τῆς Υψ. Πόλης διὰ τοῦ τίτλου πασσᾶ.

Ἀπὸ τοῦ 1853—1855, ὁ Ἰσμαῖλ πασσᾶς πολλὰς μηχανορραφίας ἐξυφρανομένων κατ' αὐτοῦ, ὑπὸ τῆς διοικήσεως τοῦ Ἀββᾶς, ἐματαίωσε ἐξελθὼν ρικητῆς, χάρις τῷ ὑπερόχῳ αὐτοῦ πνεύματι, δι' οὗ εἰς πολλὰς κρισίμους περιστάσεις διεκρίθη.

Τὸ 1885, ἀπεδήμησε καὶ πάλιν εἰς Γαλλίαν, ἔσθην ἐπιστρέφων, διήλθε δι' Ἰταλίας κομιζὼν τῷ Πάπᾳ μεγαλοπρεπῆ δῶρα καὶ αὐτόγραφον ἐπιστολὴν τοῦ τότε ἀντιβασιλέως τῆς Αἰγύπτου Μωχαμέτ-Σαῖδ πασσᾶ, ἐπὶ τῆς διοικήσεως τοῦ ὁποίου βλέπομεν αὐτὸν συμπληροῦντα σπουδὰτα ἔργα, ὡς ἐν ἔτει 1861, ὅτε Μέλος τοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους ὦν, τοῦ θείου αὐτοῦ Σαῖδ πασσᾶ εἰς τοὺς ἀγίους τόπους, ὕστερον δὲ εἰς Εὐρώπην μακρὰ ταξίδια ποιῶντος, ἐπεφορτίσθη τὴν προλαρωτὴν διοίκησιν τῆς κυβερνήσεως.

Ὁὐχ ἥττον δὲ διεκρίθη καὶ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στρατοῦ, ἐν Σουδᾶν π. χ. ἐντα τῇ βοήθειᾳ 14,000 ἀνδρῶν, καθυπέταξεν 15,000 ἐπαναστάτας.

Πρὸς τοὺς διακεκριμένους αὐτοῦ προτερήμασι, μόνον τὸ ἐνδοξὸν στάδιον τῆς ὑψηλῆς διοικήσεως ὑπελείπετο τῷ Ἰσμαῖλ πασσᾶ, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἐγένετο παρουσιασθείσης τῆς περιστάσεως ἅμα τῷ θανάτῳ τοῦ Σαῖδ-πασσᾶ (18 Ἰανουαρίου 1865) ὃν ἀνεμποδίστως διεδέχθη. Πρῶτον αὐτοῦ κυριαρχικὸν μέλημα ἐπῆρξε τὸ δηλώσαι πρὸς τὸ προξενικὸν σῶμα ὅτι σκοπὸς αὐτοῦ ἦν ἢ ἀκολουθήσῃ τὰ ἔχρη τοῦ προκατόχου του ἢ δ' ἐκτέλεσις τῆς ὑποσχέσεως ταύτης, ἢ πρᾶγματι ἐκράτησεν, τὸσαῦτην παρείχεν αὐτῷ ραστῶρη, καθόσον αἱ ἀξέπαινοι πράξεις τῆς κυβερνήσεως Σαῖδ ἠδύνατο ἀρόθως καὶ ἀλανθάστως ἔρεκα ταύτης, ἢ ἀνατεθῶσιν αὐτῷ ἀντάξια ἔχοντι προτερήματα.

Ἀπασαν αὐτοῦ τὴν ἐνέργειαν καὶ τὰς δυνάμεις ὁ Ἰσμαῖλ πασσᾶς, μετεχειρίσθη τότε πρὸς ἀνάπτωξιν καὶ ἐπαύθησιν τοῦ πλοῦτου τοῦ τόπου. Εἰς αὐτὸν ὄντως ὀφείλεται ἢ πρὸς τὴν καλλιέργειαν τοῦ βύμβακος δοθείσα ἔκτακτος ὠθησις, ἐξ ἧς ἔρεκα τῆς ἀφθορίας τοῦ προϊόντος καίτοι παρέλυσεν ὁπωσοῦν μέρος τι τῶν ἀπαισιῶν ἐκείνων ἀποτελεσμάτων τῆς ἀντιπάλης τῶν Ἡρωμένων Πολιτειῶν, δυνάμεθα ὁμῶς εἰπεῖν, ὅτι πολλὰ τ' ἀγαθὰ παρέλιθε τὸ εὐρωπαϊκὸν ἐμπόριον, θαυμαστικῶς πλουτίσαν τὴν Αἰγύπτου.

Εἰς τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀνάγεται ἡ πρώτη ἔρις ἢν κατεπολέμησεν ἡ κυβέρνησις Ἰσμαῖλ κατὰ τῆς ἐταιρίας τῆς διώρυγος τοῦ Σουέζ, ἥτις διὰ τοῦ γαλλοῦ μισθοῦ 20 περίπου λεπτῶν δι' ἕκαστον ἄτομον, ἔθετεν εἰς ἀγγαρεῖαν καθ' ἑκάστην 25,000 φελλάχων ὡς σκαπανεῖς καὶ 5—6,000 δρομάδων (καμηλῶν μοτοκύρτων) μετὰ τῶν ἀγωγέων των, τοῦθ'

ἄπερ, σκανδαλώδης ἀπάτη κατὰ συνήθειαν γερόμενοι, ἠνάγκασε τὸν πρῶην ἀντιβουσιλέα τὰ καταργήσῃ καθ' ὀλοκληρίαν πάσας τὰς ἀγγαρείας τὰντας τοιούτοτρόπως, καίτοι τοῦτο ἐστόλχισε 40—50 εκατομμύρια περιπλέον τῆ διόρυγι, ἐχρησιμοποιήθησαν ὅμως τσαυταὶ χιλιάδες βραχιόνων ἀπησχολημένων, ὑπὲρ τῆς γεωργίας σωθέντες συνάμα οἱ ἐργάται οὗτοι ἀπὸ βεβαίου θανάτου, ὃν ἀφεύκτως ἐνεκεν ἀφ' ἐνὸς τοῦ ἀνεπαρκοῦς τῆς τροφῆς καὶ τῆς διαρκείας τῆς ἐργασίας ἀφ' ἑτέρου, θὰ εὕρισκον ἐν τῷ μέσῳ τῆς Ἑρήμιου ἐκεῖνης.

Περαιόντες ὦδε τὴν βιογραφίαν τοῦ Ἰσμαὶλ Πασσᾶ, εὐτυχεῖς λογιζόμεθα ὅτι μετεδόσαμεν ἐν ὀλλοῖς εἰς τοὺς ἀξιότιμους ἡμῶν ἀναγνώστας λεπτομερείας περὶ ἀνδρός τὰ μάλα φιλομούσου καὶ θέσιν περιφανῆ ἐν τῷ Πανθέῳ τῶν σπουδαίων ἀνδρῶν κατέχοιτος. Ἐπαφίνομεν ἄλλοις ἐνδειμιοεστέροις ἡμῖν ὅπως κάλλιον προϊόντος τοῦ χρόνου, περὶ Αὐτοῦ γράψωσι.

Ἀναγώσατε!

Λόγοι ὅλως ἀνεξάρτητοι τῆς θελητέως μας καὶ οὓς δὲν δύναμεθα τὰ κοινοποιήσωμεν μᾶς ἠνάγκασαν ν' ἀναστειλωμεν τὴν ἐκδοσιν τοῦ Λογίου Ἑρμοῦ ἐπὶ 20 περίπου ἡμέρας. Ἐλπίζομεν ἔθεν ὅτι θέλομεν τύχει τῆς συγγνώμης τῶν Ἀξιότιμων κ. κ. συνδρομητῶν μας ἄλλως τε, οὔτοι οὐδὲ ὅλως ζημιῶνται καθόσον τὸ ἔτος τοῦ «Λογίου Ἑρμοῦ» Ἀπαρτίσουσι 24 τεύχη. Δραττόμενοι δὲ τῆς περιστάσεως ταύτης παρακαλοῦμεν θερμῶς τοὺς ἀποστέλλωντας πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Λογίου Ἑρμοῦ πραγματείας ὅπως ἀπορεύωσι πᾶσαν ὕλην δυναμένην νὰ φέρῃ χαρακτήρα ἐπιλίψιμον καθόσον σπουδαίως ζημιοὶ καὶ ἡμᾶς καὶ τοὺς Ἀναγνώστας τοῦ Λογίου Ἑρμοῦ.

Ἐν Κων)πόλει Τῆ 31 Δεκεμβρίου 1887.

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΖΥΘΟΠΩΛΕΙΟΝ

Εὐχαρίστως ἀγγέλλεται τῷ ἀξιότιμῳ καὶ σεβαστῷ δημοσίῳ ὅτι ὁ αἰείποτε διακριθεὶς ἐν τῇ διεύθυνσει ζυθοπωλείου 1ης τάξεως, γνωστός δὲ τοῖς πᾶσι καὶ ἐπὶ πέντε περίπου ἔτη διεύθυνας λίαν εὐδοκίμως καὶ ἀξιοπρεπῶς τὸ κατὰ τὴν ἐδὸν Βενετικὴ «Κεντρικὸν Ζυθοπωλεῖον» κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΠΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ἐρεθόμενος ἐπὶ τῆς ἐκτιμήσεως καὶ ἐμπιστοσύνης, ἣν αὐτῷ ἐπεδείξατο πάντοτε τὸ δημόσιον, ἱδρύσει κατὰ τὴν μεγάλην τοῦ πέραν ἐδὸν ὅλως νέον Ζυθοπωλεῖον ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω ἐπωνυμίαν.

Τὸ νέον οἰκοδόμημα ἱδρυθὲν ἐπὶ τοῦ τάλαιου ζυθοπωλείου τοῦ Γερμανοῦ κ. Πρὸς ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν ὀροφῶν καὶ ὑποδιαιρεῖται μὲν πρώτη εἰς τρία μέρη, ἧτοι εἰς μέγα εὐρυχωρώτατον κατάστημα, περίβολον καὶ μαγειρεῖον, ἡ δὲ δευτέρα εἰς λίαν εὐπρεπεῖς καὶ εὐαέρους αἰθούσας (σαλόνια) καὶ ἡ τρίτη ἐξ ἐνὸς λίαν ἐκτεταμένου ἐξώστου, ἔχοντος τὸ πρόσωπον πρὸς τὴν μεγάλην ἐδὸν. Κατ' εὐρωπαϊκὸν τρόπον ὠκοδομηθὲν καὶ πλουσίως ἐπιπλωθὲν τὸ κατάστημα τοῦτο, γενήσεται ἀδιστακτικῶς τὸ συνεντευκτῆριον πάντων τῶν ἀγαπώντων τὰ ὦρατα.

Οἱ περιεργεῖς χάριν ἐπισκεψόμενοι τὸ νεόδμητον τοῦτο κατάστημα, πεποιθήμενοι ὅτι ἀρίστα ἀποκομίσουσιν ἐντυπώσεις καὶ διὰ τὸ πλοῦσιον καὶ μεγαλοπρεπὲς τῆς διακοσμῆσεως καὶ διὰ τὴν προθυμίαν καὶ ἐξαιρετικὴν εὐγένειαν τῶν ὑπηρετούντων, οἵτινες θὰ ὦσι κάτοχοι τῶν κυριωτέρων εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν, καὶ διὰ τὴν ἐκλεκτὴν ποιότητα τῶν ποτῶν καὶ ἐδωδίων.

Οἱ ἀξιότιμοι πελάται κατὰ πάσῃν ὥραν τῆς νυκτὸς καὶ ἡμέρας εὐρήσουσιν ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ φαγητὰ τῆς ὥρας κρύα τε καὶ ζεστά, κατὰ τὴν γαλλικὴν, γερμανικὴν καὶ οὐγγρικὴν μαγειρικὴν, εὐρωπαϊκὰ ποτὰ ἀπ' εὐθείας ἐκ τῶν ἀρίστων ἐργαστασίων προερχόμενα, ζύθον τῆς Βιέννης, παντὸς εἶδους ὀρεκτικὰ στρεῖδια σαλάμια κτλ. Ἐπιπλέον εὐρήσει τις πλοῦσιον ἀναγνωστῆριον, ἐν ᾧ ὑπάρχουσιν αἱ σπουδαιότεραι ἐπιτόπια καὶ ξένα ἐφημερίδες καὶ περιοδικά.